

Raision oppilas- ja opiskelijahuollon käsikirja

Monialainen yhteistyö esi- ja perusopetuksessa sekä toisen asteen
oppilaitoksissa | Raision kaupunki 2021

raisio

SISÄLLYS

1.	Opiskeluhuollon kokonaisuus ja toimijat.....	2
1.1.	Raisiossa toimivat oppilaitokset.....	2
1.2.	Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki	2
1.3.	Oppilas- ja opiskelijahuolto opetussuunnitelmissa	3
1.4.	Opiskeluhuollon ohjausryhmän tehtävät ja vastuut	6
1.5.	Yhteisöllinen opiskelijahuolto.....	8
1.6.	Yksilökohtainen opiskelijahuolto	9
1.6.1.	Opiskelijahuoltokertomus.....	10
1.6.2.	Opiskelijan ja huoltajan osallisuus oppilashuollossa	11
1.6.3.	Opetus- ja kasvatushenkilöstön rooli ja tehtävät	12
1.7.	Oppilas- ja opiskelijahuollon palvelut.....	16
1.7.1.	Koulukuraattorin rooli ja tehtävät	16
1.7.2.	Koulupsykologin rooli ja tehtävät	20
1.7.3.	Kouluterveydenhoitajan rooli ja tehtävät.....	23
1.7.4.	Koululääkärin rooli ja tehtävät.....	23
2.	Monialainen yhteistyö Raisiossa	26
2.1.	Opiskeluhuollon yhteistyötahot.....	26
2.1.1.	Psykiatrinen sairaanhoitaja	26
2.1.2.	Avopediatri	29
2.1.3.	Yhteisöpedagogi	29
2.1.4.	Sosiaalityöntekijä koulussa.....	31
2.1.5.	Perhetyöntekijä ja perheneuvola	31
2.1.6.	Kehitysneuvola.....	33
2.1.7.	Puhe-, fysio- ja toimintaterapeutit	34
2.1.8.	Nuorisotyöntekijä	34
2.1.9.	Tulkit	35
3.	Nivelvaiheet	36
4.	Liitteet	37
4.1.	Yhteisöllisen oppilashuollon vuosikello.....	37
4.2.	Oppilas- ja opiskelijahuollon esitteet oppilaille ja huoltajille	37
	<i>Liitetään valmistuvat ja ajantasaiset esitteet</i>	<i>37</i>
	Lähteet	38

1. Opiskeluhuollon kokonaisuus ja toimijat

1.1. Raisiossa toimivat oppilaitokset

Tämä käsikirja on tehty palvelemaan kaikkia niitä toimijoita, jotka työskentelevät Raisiossa opiskelevien lasten ja nuorten hyvinvoinnin hyväksi eri koulutusasteille. Raisiossa on esi- ja perusopetuksen lisäksi Raision lukio sekä ammatillinen oppilaitos Raseko. Näissä toisen asteen oppilaitoksissa opiskelee raisiolaisten lisäksi muista kunnista tulevia opiskelijoita, joiden opiskelijahuoltopalvelut tuottaa Raision kaupunki.

Alakoulut ja esiopetus:

Kuloisten koulu, Pasalan esiopetus ja Leijapuiston esiopetus
Kerttulan koulu, Kerttulan esiopetus ja Petäsmäen esiopetus
Friisilän koulu, Varppeen esiopetus
Tahvion koulu, Tikanmaan yksikkö ja Hakinmäen esiopetus
Kaanaan koulu ja Kaanaan esiopetus
Ihalan koulu, Konsan ja Krookilan yksiköt, Ihalan esiopetus ja Metsäaron esiopetus

Yläkoulu:

Vaisaaren koulu

Raision lukio

Ammatillinen koulutus:

Raision seudun koulutuskuntayhtymä Raseko

1.2. Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki

Oppilas- ja opiskelijahuollolla tarkoitetaan opiskelijan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa oppilaitosyhteisössä. Sen tulee olla ensisijaisesti ennaltaehkäisevää, koko oppilaitosyhteisöä tukevaa yhteisöllistä opiskeluhoitoa. Sen lisäksi opiskelijalla on oikeus yksilökohtaiseen opiskeluhooltoon.

Lain tarkoituksena on:

- 1) edistää opiskelijoiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia sekä osallisuutta ja ehkäistä ongelmien syntymistä;
- 2) edistää oppilaitosyhteisön ja opiskeluympäristön hyvinvointia, terveellisyttä ja turvallisuutta, esteettömyyttä, yhteisöllistä toimintaa sekä kodin ja oppilaitoksen välistä yhteistyötä;
- 3) turvata varhainen tuki sitä tarvitseville;
- 4) turvata opiskelijoiden tarvitsemien opiskeluhoitopalvelujen yhdenvertainen saatavuus ja laatu;
- 5) vahvistaa opiskeluhuollon toteuttamista ja johtamista toiminnallisena kokonaisuutena ja monialaisena yhteistyönä.

Opiskeluhooltoon sisältyy koulutuksen järjestäjän hyväksymän opetussuunnitelman mukainen opiskeluhoolto sekä opiskeluhoollon palvelut.

Opiskeluhoollon yksilökohtaisilla palveluilla tarkoitetaan:

- ✚ kouluterveydenhuollon palveluja
- ✚ oppilashuollon psykologi- ja kuraattoripalveluja
- ✚ monialaista yksilökohtaista oppilashuoltoa
- ✚ sosiaali- ja terveystyöpalveluja erityisoppilaitoksissa

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskelijoilla ja heidän huoltajillaan on tieto oppilaitoksen ja sen opiskelijoiden käytettävissä olevasta opiskeluhoollosta.

Oppilaitoksen ja opiskeluhoollon henkilökunnalla on velvollisuus ohjata opiskelijaa hakemaan tarvitsemiaan opiskeluhoollon etuuksia ja palveluja.

Perusopetuslaissa käytetään käsitettä oppilashuolto. Esiopetuksen opetussuunnitelmassa oppilaasta käytetään sanaa lapsi. Opiskelijahuoltolain mukainen yhteisöllinen ja yksilöllinen oppilashuolto koskee myös vuosina 2021-2024 kaksivuotiseen esiopetuskokeiluun osallistuvia lapsia. Kokeiluun osallistuvat aloittavat esiopetuksen sinä vuonna, jolloin täyttävät 5 vuotta.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2013/20131287#Pidp446476368>

Oppivelvollisuuslaki 1214/2020 täydentää oppilas- ja opiskeluhoollolakia: Lain soveltamisalan pykälässä §1 säädetään niistä koulutusmuodoista, joiden oppilaat ja opiskelijat ovat lain soveltamisalan piirissä. Kaikki oppivelvollisuuttaan suorittavat opiskelijat ovat lain piirissä. Myös laki tutkinto-koulutukseen valmentavasta koulutuksesta on uusi laki, se ehdotetaan lisättäväksi lain soveltamisalaan. Lisäksi pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että sen soveltamisalaan kuuluisivat vapaasta sivistystyöstä annetun lain 7 a luvussa tarkoitetut opiskelijat. Nämä opiskelijat suorittavat oppivelvollisuuttaan niin sanotuilla kansanopistojen pitkillä linjoilla. Lisäksi lain soveltamisalan piiriin tulisivat ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettua ammattitutkintoa opiskelevat oppivelvolliset sekä aikuisille tarkoitettua lukion oppimäärää suorittavat oppivelvolliset.

1.3. Oppilas- ja opiskelijahuolto opetussuunnitelmissa

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa 2014 määrätään luvussa 6 oppilashuollon keskeisistä periaatteista, opetustoimeen kuuluvan oppilashuollon tavoitteista sekä paikallisen opetussuunnitelman ja yksikkökohtaisen oppilashuoltosuunnitelman laatimisesta. Oppilashuolto järjestetään monialaisessa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen kanssa siten, että siitä muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus. Oppilashuoltoa toteutetaan yhteistyössä lapsen ja hänen huoltajansa kanssa ottaen huomioon lapsen ikä ja edellytykset. Esiopetusyhteisön tai lasten hyvinvoinnissa havaittuihin huolenaiheisiin etsitään ratkaisuja yhdessä huoltajan kanssa. Esiopetuksessa oppilashuolto on

esiopetusyhteisössä työskentelevien ja oppilashuoltopalveluista vastaavien työntekijöiden tehtävä.

https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/esiopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf

Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun opetussuunnitelman perusteissa määrätään oppilashuollosta luvussa 6.

<https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Kaksivuotisen%20esiopetuksen%20kokeilun%20opetussuunnitelman%20perusteet%202021.pdf>

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa 2014 luvussa 8 määrätään oppilashuollon keskeisistä periaatteista, opetustoimeen kuuluvan oppilashuollon tavoitteista sekä paikallisen opetussuunnitelman ja koulukohtaisen oppilashuoltosuunnitelman laatimisesta. Oppilaalla on oikeus saada maksutta sellainen oppilashuolto, jota opetukseen osallistuminen edellyttää. Oppilashuoltoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä ja koko kouluyhteisöä tukevana yhteisöllisenä oppilashuoltona. Tämän lisäksi oppilailla on lakisääteinen oikeus yksilökohtaiseen oppilashuoltoon. Monialainen yhteistyö on oppilashuollossa keskeistä. Oppilashuoltotyötä ohjaavat luottamuksellisuus, kunnioittava suhtautuminen oppilaaseen ja huoltajaan sekä heidän osallisuutensa tukeminen. Koulussa oppilashuolto on kaikkien kouluyhteisössä työskentelevien ja oppilashuoltopalveluista vastaavien työntekijöiden tehtävä.

https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/perusopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf

Lukion opetussuunnitelman perusteissa 2019 on luvussa 4.3 määrätty opiskeluhuollosta. Lukion opiskeluhuollon tavoitteena on edistää opiskelijoiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia ja huolehtia oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista sekä opiskeluympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta. Opiskeluhuoltoa toteutetaan sekä yhteisöllisenä että yksilökohtaisena opiskeluhuoltona. Opiskeluhuollon palveluiden järjestämisestä vastaa lähtökohtaisesti oppilaitoksen sijaintikunta. Opiskeluhuollon palveluja ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä opiskeluterveydenhuollon palvelut. Opiskelijalla on oikeus saada maksutta sellainen opiskeluhuolto, jota koulutukseen osallistuminen edellyttää, lukuun ottamatta yli 18-vuotiaiden opiskelijoiden sairaanhoitopalveluja. Opiskelijoille ja heidän huoltajilleen annetaan tietoa opiskelijoiden käytävissä olevasta opiskeluhuollosta ja opiskelijaa ohjataan hakemaan tarvitsemiaan opiskeluhuollon palveluja. Opiskeluhuoltoa toteutetaan monialaisessa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen kanssa. Opiskeluhuoltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Opiskeluhuollossa huolehditaan kaikkien opiskelijoiden mahdollisuudesta osallistua opiskeluhuollon suunnitteluun ja kehittämiseen. Opiskeluhuolto on kaikkien oppilaitoksissa työskentelevien ja opiskeluhoitopalveluista vastaavien työntekijöiden tehtävä. Ensisijainen vastuu opiskeluyhteisön hyvinvoinnista on oppilaitoksen henkilökunnalla.

https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/lukion_opetussuunnitelman_perusteet_2019.pdf

Ammatillinen koulutus

Jokaisella ammatillisen koulutuksen opiskelijalla on oikeus saada tarvitsemaansa tukea ja ohjausta opintoihinsa. Opiskelija saa ohjausta ja tukea opintoihinsa

vastuopettajalta, opettajilta, opinto-ohjaajalta ja erityisopettajalta sekä opiskeluhuollon palvelun tuottajilta terveydenhoitajalta, kuraattorilta ja psykologilta.

Luonteva hetki ohjauksen ja tuen tarpeen selvittämiseen on, kun vastuopettaja ja opiskelija yhdessä laativat ja päivittävät opiskelijan henkilökohtaista osaamisen kehittämissuunnitelmaa (HOKS). Opiskelijan kanssa sovitut oppimisen ohjaus- ja tukitoimet kirjataan opiskelijan HOKSiin.

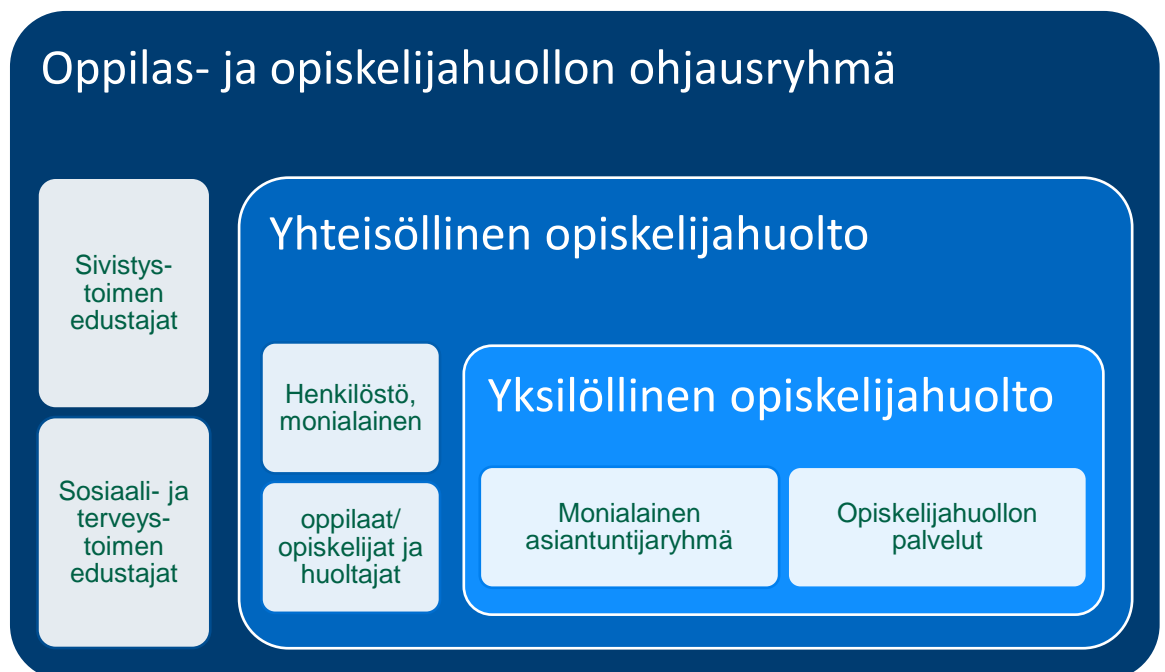
➔ **Opiskelijahuollolla tarkoitetaan** opiskelijan

- ➔ hyvän oppimisen,
- ➔ hyvän psyykkisen terveyden
- ➔ hyvän fyysisen terveyden sekä
- ➔ sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa kouluyhteisössä.

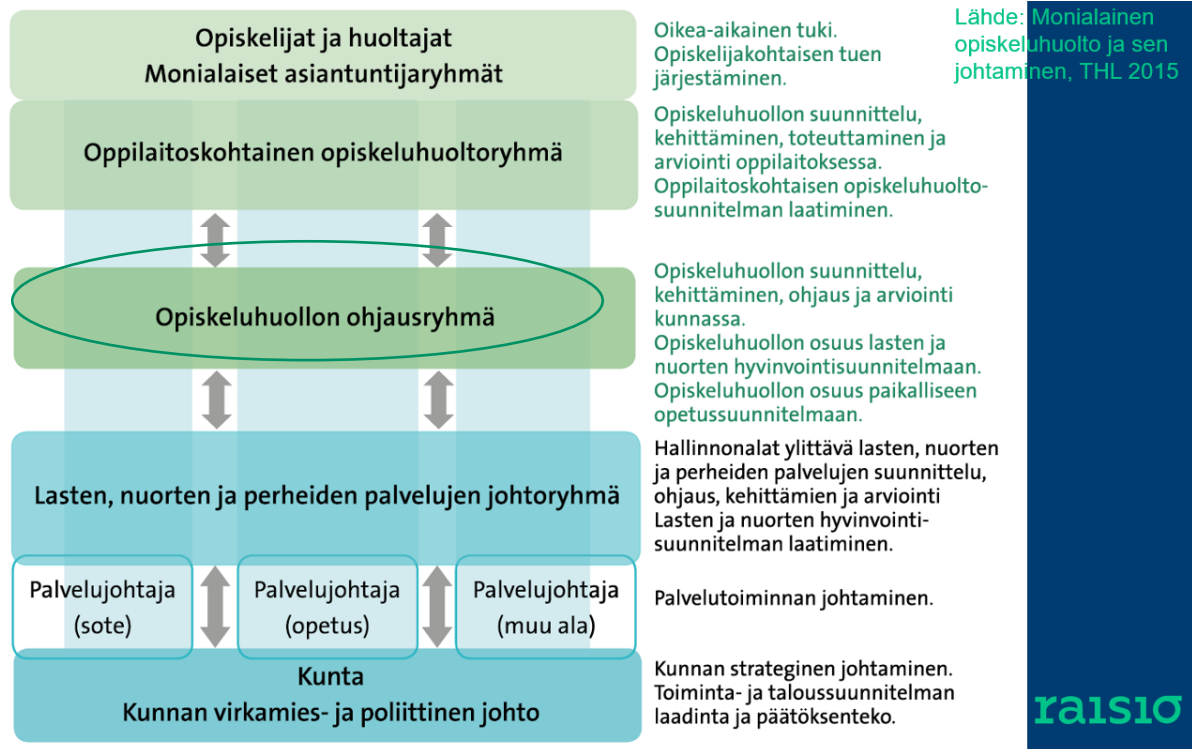
➔ Ensisijainen vastuu oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista on esiopetuksen, koulun tai oppilaitoksen henkilökunnalla.

➔ Oppilashuollon palveluja ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä kouluterveydenhuollon palvelut

Opiskeluhuollon kokonaisuus

1.4. Opiskeluhuollon ohjausryhmän tehtävät ja vastuut

Opiskeluhuollon ohjausryhmä Raisiossa kokoontuu säännöllisesti. Koollekutsujana ja puheenjohtajana toimii sivistysjohtaja. Ohjausryhmän kokoonpanosta päätetään kaupunginhallituksessa.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 12 §:ssä määritellään opiskeluhuollon yhteys **lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan**. Lastensuojelulain (417/2007) 12 §:ssä tarkoitettuun lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan on kirjattava:

- 1) opiskeluhuollon tavoitteet ja paikallisen toteuttamistavan keskeiset periaatteet;
- 2) arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta, käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista ja avustajapalveluista sekä tuki- ja erityisopetuksesta;
- 3) toimet, joilla vahvistetaan yhteisöllistä opiskeluhoitoa ja opiskelijoiden varhaista tukea;
- 4) tiedot suunnitelman toteuttamisesta, seurannasta sekä opiskeluhuollon laadunarvioinnista.

Opiskeluhuollon ohjausryhmä vastaa monialaisen opiskeluhuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista opetuksen järjestäjän tasolla. Sen tehtävänä on

- ✚ linjata tavoitteet opiskeluhuollon toiminnalle
- ✚ tukea tavoitteiden saavuttamista ja yhtenäisiä toimintatapoja

Opiskeluhuollon ohjausryhmä muodostuu opiskeluhuollon toimialoista ja ammattiryhmistä ja mukana on edustus alueen muiden opetuksen järjestäjien kouluista. Raisiossa tämä tarkoittaa Rasekon edustajan osallistumisesta ohjausryhmään. Mukana tulisi olla myös yhteistyötahojen edustusta kuten nuoris- ja liikuntatoimen tai lastensuojelun edustus sekä oppilaiden ja huoltajien edustus.

Raisiossa opiskeluhuollon ohjausryhmän toimintaa suunnataan seuraavasti:

- ✚ ohjausryhmä ohjeistaa ja linjaa opiskeluhuollon toteuttamisen periaatteista kunnassa
- ✚ tekee linjaukset näkyväksi kaikille toimijoille ja tukee niiden toteutumista
- ✚ kerää ajantasaista tietoa oppilaiden ja opiskelijoiden hyvinvoinnista päätöksenteon pohjaksi
- ✚ ottaa kantaa tarvittaviin resursseihin ja niiden kohdentamiseen
- ✚ määrittelee keskeiset kohteet, joihin suunnataan voimavaroja sekä vuosittain että pidemmällä aikavälillä
- ✚ opiskeluhuollon ohjausryhmän muistiot tulee olla kaikkien nähtävissä.

Rasekossa toimii oma opiskeluhuollon ohjausryhmä ja opiskeluhuoltoryhmä. Asiasta määrätään koulutuskuntayhtymän Hallintosäännössä.

1.5. Yhteisöllinen opiskelijahuolto

Yhteisöllisellä opiskeluhuollolla tarkoitetaan toimintakulttuuria ja toimia, joilla koko oppilaitosyhteisössä edistetään opiskelijoiden oppimista, hyvinvointia, terveyttä, sosiaalista vastuullisuutta, vuorovaikutusta ja osallisuutta sekä opiskeluympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä. Tarkoituksena on seurata, arvioida ja kehittää oppilaitosyhteisön ja oppilasryhmien hyvinvointia.

Yhteisöllistä opiskeluhuoltoa toteuttavat kaikki opiskeluhuollon toimijat. Kaikkien oppilaitoksessa opiskelijoiden kanssa toimivien ammattilaisten sekä opiskeluhuoltopalveluista vastaavien viranomaisten ja työntekijöiden on tehtävissään edistettävä opiskelijoiden ja oppilaitosyhteisön hyvinvointia sekä kotien ja oppilaitoksen välistä yhteistyötä.

Opiskeluhuoltoryhmä työskentely on ennaltaehkäisevää ja yhteisöllistä. Asioita käsitellään yleisellä tasolla. Toiminnot kohdistuvat ryhmään, luokkaa tai yhteisöön. **Ryhmässä ei koskaan käsitellä yksittäisten opiskelijoiden asioita.** Tätä ei ole mahdollista muuttaa edes opiskelijan / oppilaan tai huoltajan suostumuksella.

Opetuksen järjestäjä ja oppilashuollon palveluja tuottavat tahot päättävät yhdessä ryhmän kokoonpanosta, tehtävistä ja toimintatavoista. Tästä määrätään tarkemmin *Raision kaupungin hallintosäännössä*. Jokaisen koulun opiskeluhuoltoryhmä on monialainen. Siinä on mukana kouluterveydenhuollon edustaja, psykologi- ja kuraattoripalvelujen edustajat, opetushenkilöstön edustajat sekä oppilaat ja huoltajat. Ryhmää johtaa opetuksen järjestäjän nimeämä edustaja, joka Raisiossa on koulun rehtori tai apulaisrehtori ja esiopetuksessa päiväkodinjohtaja. Oppilashuoltoryhmä voi tarvittaessa kuulla ja kutsua mukaan muita asiantuntijoita. Näitä voivat olla esimerkiksi nuorisotyöntekijä, aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaaja, poliisi, erikoissairaanhoidon edustaja tai sosiaalitoimen sosiaalityöntekijä.

Opiskelijoiden ja huoltajien osallisuus ja kuulluksi tuleminen on yhteisöllisessä opiskeluhuollossa tärkeää ja hyvinvointia vahvistavaa. Opiskeluhuolto luo kouluyhteisössä edellytyksiä yhteenkuuluvuudelle, huolenpidolle ja avoimelle vuorovaikutukselle. Osallisuutta lisäävät toimintatavat edesauttavat ongelmien ennalta ehkäisyä, varhaista tunnistamista ja tarvittavan tuen järjestämistä. Opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Siihen kuuluu fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen turvallisuus. Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on opiskelijoiden ja henkilökunnan turvallisuuden varmistaminen kaikissa tilanteissa.

Esiopetuksen yhteisöllinen oppilashuolto

Yksikkökohtainen oppilashuoltoryhmä vastaa esiopetuksen oppilashuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Jos esiopetus järjestetään koulun yhteydessä, voi koulukohtainen oppilashuoltoryhmä toimia myös esiopetuksen oppilashuoltoryhmänä.

Esiopetuksessa yhteisöllinen oppilashuoltotyö on jokaisen työntekijän tehtävä. Esiopetuksen alueellinen oppilashuoltoryhmä kokoontuu vuosittain kolme kertaa. Lisäksi lähikoulun kanssa yhteisesti pidettäviä oppilashuoltoryhmien kokoontumisia tulee olla vähintään yksi.

Esiopetuksen alueellisen ryhmän kutsuu koolle siitä vastaava päiväkodin johtaja. Alue muodostuu Raision sivistystoimen palveluverkon mukaisesta aluejaosta. Ryhmä on aina moniammatillinen ja siihen kutsutaan mukaan oppilashuollon palvelujen edustajat sekä huomioidaan lasten ja huoltajien osallisuus. Esiopetuksen

oppilashuoltoryhmä käsittelee esiopetusryhmien hyvinvointia, esiopetusympäristön terveellisyyteen ja turvallisuuteen liittyviä asioita sekä yhteistyötä varhaiskasvatuksen, oppilashuollon palvelujen sekä muiden lasten hyvinvointia edistävien tahojen kanssa.

Koulukohtaisen oppilashuoltoryhmän kutsuu koolle se päiväkodin johtaja, jonka vastuualueeksi se on sovittu. Kokousten sisällöt ja niiden ajankohdat suunnitellaan yhteistyössä koulun rehtorin kanssa. Koulun kanssa pidettävässä oppilashuoltoryhmässä käsitellään muun muassa turvallista ja yhdenvertaista siirtymää esiopetuksesta alkuopetukseen sekä näiden siirtymien sujumuuden arviointia.

Alueelliset oppilashuoltoryhmät:

1. Metsäaro, Ihala, Konsa
2. Petäsmäki, Kerttula
3. Varppee
4. Leijapuisto, Pasala
5. Kaanaa, Hakinmäki

Alueelliseen oppilashuoltoryhmään kuuluvat päiväkodinjohtaja, esiopetuksen opettajien edustajat, varhaiskasvatuksen erityisopettaja, koulukuraattori, koulupsykologi, terveydenhoitaja sekä huoltajien edustaja.

Keskeisiä teemoja hyvinvointia tukevassa yhteisöllisessä oppilashuoltotyössä ovat muun muassa:

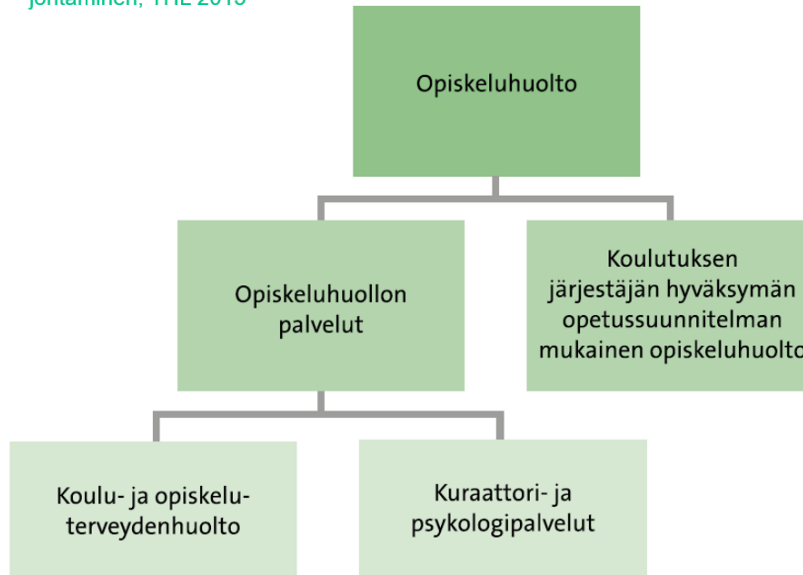
- ✚ tunne- ja vuorovaikutustaitojen sekä mielenterveyden edistäminen, Miniverson mukainen sovittelutoiminta sekä kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäiseminen ja vähentäminen
- ✚ oppimista haittaavien poissaolojen seuranta ja ehkäiseminen
- ✚ terveellisten elintapojen edistäminen
- ✚ ympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin edistäminen
- ✚ lasten osallisuuden edistäminen
- ✚ huoltajien osallisuuden edistäminen
- ✚ oppilashuollon ja esiopetuksen ulkopuolisten tahojen yhteistoiminta.

1.6. Yksilökohtainen opiskelijahuolto

Oppilashuoltoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä koko esiopetus-, koulu- tai oppilaitosyhteisöä tukevana yhteisöllisenä oppilashuoltona. Lisäksi opiskelijalla on oikeus yksilökohtaiseen opiskelijahuoltoon. Monialainen yhteistyö on oppilashuollossa keskeistä. Oppilashuoltotyötä ohjaavat luottamuksellisuus, kunnioittava suhtautuminen lapseen tai nuoreen ja hänen huoltajiinsa sekä heidän osallisuutensa tukeminen.

Opiskelijahuolto on oppilaitosyhteisössä työskentelevien ja oppilashuoltopalveluista vastaavien työntekijöiden tehtävä. Ensisijainen vastuu yhteisön hyvinvoinnista on henkilökunnalla. Oppilashuollon palveluita ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä terveydenhoitopalvelut

Lähde: Monialainen opiskeluhuolto ja sen johtaminen, THL 2015

Yksittäistä lasta koskevat asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa asiantuntijaryhmässä. **MAR** eli monialainen asiantuntijaryhmä kootaan aina tapauskohtaisesti ja ryhmän kokoontumisessa laaditaan oppilashuoltokertomus. Asiantuntijaryhmä kootaan yksittäisen lapsen tai lapsiryhmän tuen tarpeen selvittämiseksi ja oppilashuollon palvelujen järjestämiseksi.

Ryhmän kokoaa se opetushenkilöstön tai oppilashuollon palveluiden edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Ryhmän monialainen kokoonpano perustuu tapauskohtaiseen harkintaan ja käsiteltävään asiaan. Ryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön.

Asiantuntijoiden nimeäminen ryhmän jäseniksi ja muiden yhteistyötahojen tai lapsen läheisten osallistuminen ryhmän työskentelyyn edellyttää huoltajan suostumusta.

1.6.1. Opiskelijahuoltokertomus

Monialaista yksilökohtaista opiskeluhuoltoa toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä ja siitä laaditaan oppilashuoltokertomus. Ennen kokousta päätetään, kuka kirjaa vaadittavat asiat.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki edellyttää, että kertomukseen kirjataan seuraavat asiat:

- ✚ yksittäisen oppilaan nimi, henkilötunnus, kotikunta ja yhteystiedot sekä alaikäisen oppilaan huoltajan tai muun laillisen edustajan nimi ja yhteystiedot
- ✚ kirjauksen päivämäärä sekä kirjauksen tekijä ja hänen ammatti- tai virka-asemansa
- ✚ kokoukseen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa

- ✚ asian aihe ja vireille panija
- ✚ oppilaan tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimenpiteet, kuten arviot, tutkimukset ja selvitykset
- ✚ toteutetut toimenpiteet kuten yhteistyö eri tahojen kanssa
- ✚ tiedot asian käsittelystä ryhmän kokouksessa, tehdyt päätökset ja niiden toteuttamissuunnitelma
- ✚ toteutumisesta ja seurannasta vastaavat tahot

Jos sivulliselle annetaan oppilashuoltokertomukseen sisältyviä tietoja, asiakirjaan on lisäksi merkittävä mitä tietoja, kenelle sivulliselle ja millä perusteella tietoja on luovutettu.

Raisiossa opiskeluhuoltokertomus kirjataan Wilmaan. Kirjauksen tekee pääsääntöisesti opetushenkilöstöön kuuluva henkilö.

Tilanteessa jossa oppilas siirtyy toisen opetuksen tai koulutuksen järjestäjän opetukseen tai koulutukseen, aikaisemman opetuksen järjestäjän on pyydettävä oppilaan tai tarvittaessa hänen huoltajansa suostumusta siihen, että uudelle opetuksen järjestäjälle voidaan siirtää oppilashuollon asiakasrekisteristä sellaiset salassa pidettävät tiedot, jotka ovat tarpeellisia oppilashuollon jatkuvuuden kannalta. Sen sijaan opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot toimitetaan salassapidon estämättä viipymättä toiselle opetuksen järjestäjälle tai lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen järjestäjälle. Vastaavat tiedot voidaan antaa myös uuden opetuksen tai koulutuksen järjestäjän pyynnöstä.

1.6.2. Opiskelijan ja huoltajan osallisuus oppilashuollossa

Lapsen huoltajalle annetaan tieto käytettävissä olevasta oppilashuollosta ja heitä ohjataan hakemaan tarvitsemiaan oppilashuollon palveluja. Eri ammattiryhmiin kuuluvien työntekijöiden keskinäinen konsultaatio on tärkeä työmenetelmä oppilashuollossa. Monialaisen yksilökohtaisen oppilashuoltoryhmän kokoaminen edellyttää opiskelija ja hänen huoltajansa suostumusta – opiskelijan ikä huomioiden.

Opiskelijoiden osallisuus on toimivan opiskeluhuollon toteuttamisen ja hyvinvoivan oppilaitosyhteisön edellytys. Mahdollisuus vaikuttaa itseä koskeviin asioihin tukee opiskelijan elämänhallintaa ja edistää terveyttä ja hyvinvointia. Osallisuus luo kokemuksen omasta merkityksellisyydestä ja omien ajatusten ja mielipiteiden tärkeydestä. Se voimaannuttaa ja kiinnittää yhteisöön. (STM 2010.)

Opiskelijoiden osallisuuden tukeminen edellyttää yhteisöllistä toimintakulttuuria, jossa painotetaan turvallista luokka- ja oppilaitosyhteisöä ja opiskelijoiden mielipiteiden kuulemistä. Osallisuus edellyttää myös riittävää tiedon saantia oppilaitoksen ja opiskeluhuollon toiminnasta sekä opiskelijoiden vaikutusmahdollisuuksista.

Käytettävissä on runsaasti osallisuutta tukevia toimintatapoja, esimerkiksi erilaiset vertaistoiminnan muodot ja palautteiden kysyminen. (Monialainen opiskeluhuolto, Opas 36, THL)

Opiskelijoiden hyvinvoinnin tukeminen ei onnistu ilman tiivistä yhteistyötä huoltajien kanssa. Yhteistyön avulla voidaan tukea huoltajia heidän kasvatustehtävässään sekä lapsen ja nuoren hyvinvoinnin vahvistamisessa.

Huoltajien osallisuus on sisällöllisesti erilaista eri koulutusasteilla. Perusopetuksessa huoltajat voivat olla monella tavalla mukana vahvistamassa hyvinvointia myös luokan

ja oppilaitoksen tasoilla. Luokan tasolla tehtävä yhteistyö tutustuttaa huoltajat luokan opettajaan, lapsiin ja toisiin huoltajiin. Se vahvistaa luokan yhteisöllisyyttä ja sosiaalisia suhteita sekä tarjoaa huoltajille vertaistukea ja opettajalle huoltajien tuen luokan asioiden hoitamisessa. Oppilaitoksessa voi toimia vanhempainyhdistys tai muu vanhempainryhmä. Huoltajat toimivat koko oppilaitosyhteisön ja sen kaikkien lasten hyväksi. Opiskeluhuollon toteuttaminen yhteistyössä huoltajien kanssa on lakisääteinen velvoite. Huoltajien osallisuuden lisääminen etenkin esi- ja perusopetuksessa on lähivuosien tärkeä tehtävä. Huoltajien osallisuuden tukeminen ja sopivien yhteistyömuotojen kehittäminen on tärkeää myös toisen asteen oppilaitoksissa, vaikka osa opiskelijoista on jo saavuttanut täysi-ikäisyyden ja osa muuttanut pois kotoa. (Monialainen opiskeluhuolto ja sen johtaminen, Opas 36, THL)

1.6.3. Opetus- ja kasvatushenkilöstön rooli ja tehtävät

Opiskeluhuolto kuuluu kaikille oppilaitosyhteisössä työskenteleville ja opiskelu- huoltopalveluista vastaaville työntekijöille. Oppilaitoksen henkilökunnalla on siten ensisijainen vastuu oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista. Opiskeluhuoltoryhmä sopii siitä, miten opiskeluhuoltoa suunnitellaan ja toteutetaan oppilaitoksessa.

Raisiossa on kehitetty **Lasten ja nuorten hyvinvoinnin vuosikello**, jonka mukainen opetus tukee jokaisen lapsen ja nuoren hyvinvointia koulu yhteisöissä. Päiväkotien, koulujen ja oppilaitosten arkeen on tärkeää sisällyttää toimintaa, jonka tavoitteena on vahvistaa lasten ja nuorten elämäntaitoja ja osallisuutta.

Vuosikello on laadittu siten että se koskee kaikkia ikäluokkia varhaiskasvatuksesta lukioon saakka. Hyvinvoinnin vuosikellon mukaista toimintaa voidaan toteuttaa kokoamalla oma hyvinvointityöryhmä tai liittämällä hyvinvointityö tiiviimmin osaksi olemassa olevia työskentelykäytäntöjä. Hyvinvointityössä on hyvä olla mukana eri ammattialojen edustajia. Toiminnan on tarkoitus olla jatkossa säännöllistä ja kokoontumisia säännöllisin väliajoin, vähintään 4 kertaa vuodessa kvartaalien teemojen mukaisesti.

<https://sites.google.com/edu.raisio.fi/hyvinvoinnin-vuosikello/etusivu>

Lakisääteinen **suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä** on laadittu koulukohtaisesti. Kaikki koulussa työskentelevät aikuiset puuttuvat kiusaamiseen. Tärkeätä on myös kiinnittää huomiota koulun ja luokkien työskentelyilmapiiriin, kasvatuskulttuuriin ja kiusaamiseen liittyviin asenteisiin. Kiusaamista ennaltaehkäistään tukemalla koulun yhteisöllisyyttä sekä yhteistyöllä huoltajien ja eri sidosryhmien kanssa.

Ennalta ehkäisyssä korostetaan vuorovaikutus- ja tunnetaitojen oppimista sekä yhteistyötaitoja. Varhaiskasvatuksessa 4 –vuotiaista alkaen on käytössä restotatiivisen sovittelun malli Miniverso ja sen jatkumona kouluissa jatketaan vertaissovittelumalli Versoa. Koulussa on käytössä myös KiVa Koulu-ohjelma ja oppilaita rohkaistaan toimimaan aktiivisesti kiusaamista vastaan. Oppilaille järjestetään kiusaamisen vastaisia oppitunteja, jotka sijoittuvat koko lukuvuoden osalle. Tarvittaessa luokille järjestetään myös luokkaprofiili- ja ilmapiirikysely sekä laaditaan oppilaiden kanssa yhteistyössä suunnitelma luokan ilmapiirin ja työrauhan parantamiseksi.

Kiusaamistapaukset pyritään selvittämään viipymättä. Tarvittaessa huoltajille lähetetään erillinen viesti ja/tai muu yhteydenotto. Väkivaltainen käytös ilmoitetaan aina huoltajille. Kiusaamisen vastaisessa työssä koulun ja kodin välinen yhteistyö on merkittävää. Mikäli huoltajat epäilevät koulukiusaamista, tulee huoltajan ottaa yhteys oppilaan opettajaan, kannustaa lasta kertomaan kiusaamisesta kotona ja koulussa sekä tehdä yhteistyötä koulun kanssa.

Kiusaajan ja kiusatun sekä heidän huoltajiensa kanssa sovittuun yhteisneuvotteluun kutsutaan tarvittaessa mukaan oppilashuoltohenkilöstöä ja/tai koulun yhteistyökumppaneita (poliisin viranomaisen, sosiaali- perhe- ja terveystyöntekijät). Mikäli huoltaja epäilee, että oppilasta on pahoinpidelty koulupäivän aikana, huoltaja voi tehdä rikosilmoituksen asianomistajana.

Raisiossa perusopetuksessa poissaoloihin puututaan **poissaoloihin puuttumisen mallin** mukaisesti:

50 poissaolotuntia:

Kun oppilaalle on kertynyt lukuvuoden aikana yli 50 poissaolotuntia, huoltajiin ollaan yhteydessä. Poissaolojen seuraamisen ja kirjaamisen hoitaa opettaja. Opettaja on myös ensisijaisesti yhteydessä huoltajiin. Koulun sisällä voidaan sopia myös toinen yhteydenottaja, jos tilanteen huomioon ottaen se katsotaan parhaaksi.

Viesti huoltajille:

”Oppilaalla xx on tämän lukuvuoden aikana kertynyt yli 50 poissaolotuntia (lukumäärän voi laittaa sulkeisiin tai 50:n tilalle). Koulussa olemme huolissamme oppilaan oppimisesta. Poissaolot lisäävät oppimisvaikeuksien ja koulutieltä putoamisen riskiä, vaikka kotitehtävät poissaolon ajalta olisivat tehty. Toivomme, että kiinnitätte erityistä huomiota oppilaan xx poissaoloihin jatkossa. Huoltajien velvollisuus on viipymättä ilmoittaa opettajalle sairastumisesta tai muusta poissaolosta. Ylimääräistä poissaoloa on vältettävä.”

Ohjeet opettajalle:

- Seuraa aktiivisesti luokkasi oppilaiden poissaoloja Wilmassa.
- Kun 50 tunnin raja täyttyy (oli syy mikä tahansa), kopioi yllä oleva viesti, täydennä se ja lähetä oppilaan huoltajille Wilmassa.
- Tiedota rehtoria ja oppilashuoltoryhmää 50 tunnin täyttymisestä.

100 poissaolotuntia:

Kun oppilaalle kertyy 100 poissaolotuntia lukuvuoden aikana, huoltajiin ollaan yhteydessä ja heidät kutsutaan yhdessä oppilaan kanssa moniammatilliseen

keskusteluun. Poissaolojen seuraamisen ja kirjaamisen hoitaa luokanopettaja tai ryhmänohjaaja. Opettaja on myös aktiivinen ja sopii keskusteluajan huoltajien, oppilaan ja moniammatillisen ryhmän kanssa. Moniammatillisessa ryhmässä on aina mukana opettajan lisäksi rehtori ja tilanteen mukaan terveydenhoitaja, erityisopettaja tai koulukuraattori.

Viesti huoltajille:

"Oppilaalla xx on tämän lukuvuoden aikana kertynyt yli 100 poissaolotuntia (lukumäärän voi laittaa sulkeisiin tai 100:n tilalle). Koulussa olemme todella huolissamme oppilaan oppimisesta ja hyvinvoinnista. Kutsumme teidät yhdessä oppilaan kanssa keskustelemaan asiasta pvm klo paikka. Keskusteluun osallistuvat teidän lisäksi opettaja ja koulun moniammatillisen ryhmän edustajina rehtori ja terveydenhoitaja, erityisopettaja, koulukuraattori."

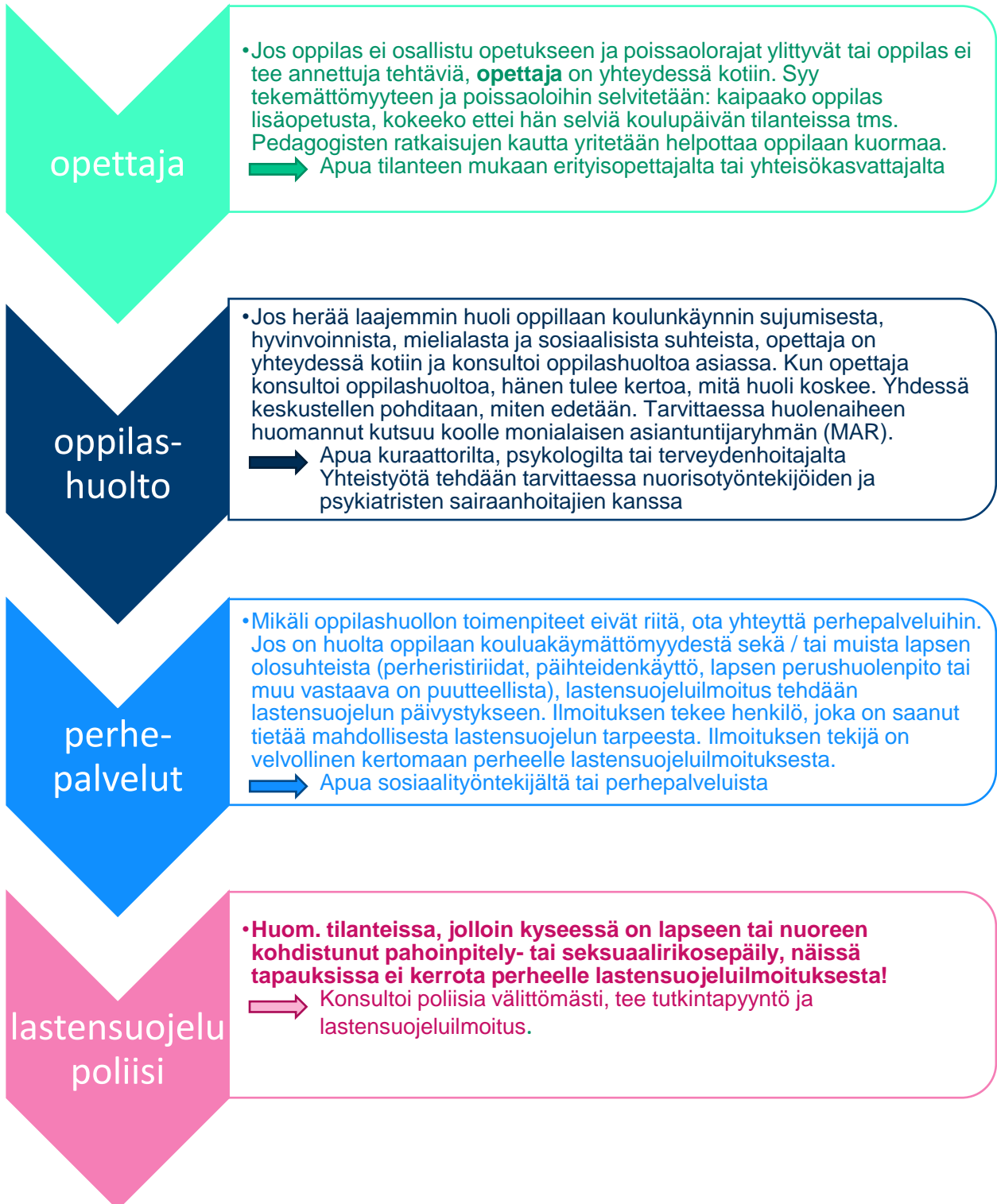
Ohjeet opettajalle:

- Seuraa aktiivisesti oppilaiden poissaoloja Wilmassa.
- Toimi ja tiedota 50 tunnin rajalla ohjeiden mukaan.
- Kun 100 tuntia tulee täyteen, sovi keskusteluajasta moniammatillisen ryhmän, rehtorin ja huoltajien kanssa.

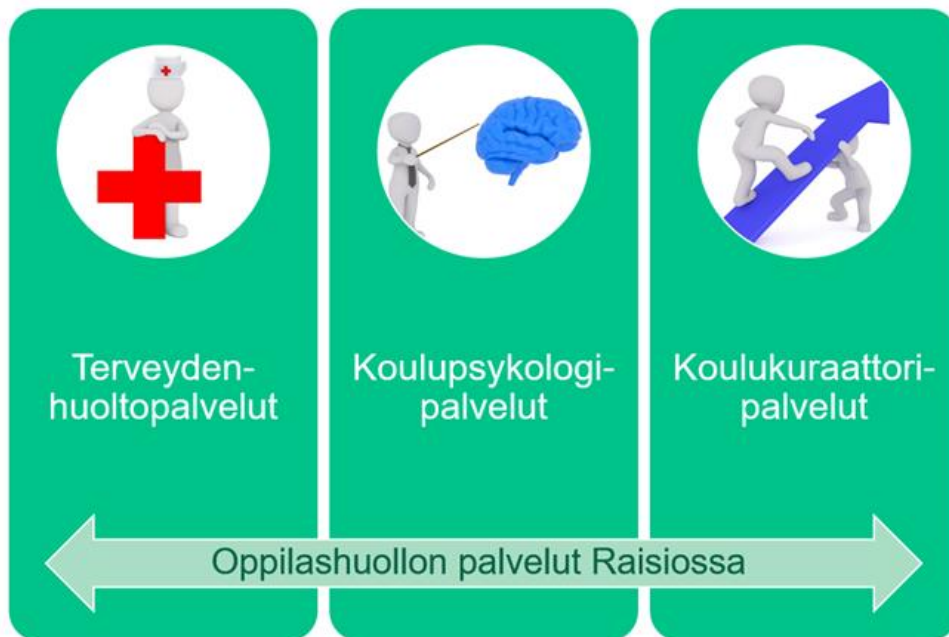
Tiedote Wilmaan:

*Varhainen puuttuminen oppilaiden poissaoloihin
Kun oppilaalle tulee lukuvuoden aikana paljon poissaoloja, hänen oppimisensa ja hyvinvointinsa voi häiriintyä. Haluamme XX kouluissa puuttua ajoissa poissaoloihin ja näin ehkäistä oppimisvaikeuksien tai syrjäytymisen uhkaa. Kun oppilaalle tulee 50 poissaolotuntia, hänen huoltajiinsa ollaan yhteydessä ja heitä pyydetään tarkkuuteen poissaolojen suhteen. Turhaa poissaoloa halutaan välttää. Kun oppilaalle tulee 100 poissaolotuntia, huoltajat kutsutaan koululle keskustelemaan tilanteesta yhdessä opettajan ja koulun moniammatillisen ryhmän kanssa.*

Huoli oppilaasta ja puheeksi ottaminen

1.7. Oppilas- ja opiskelijahuollon palvelut

1.7.1. Koulukuraattorin rooli ja tehtävät

Koulukuraattori työskentelee oppilaiden ja opiskelijoiden psykososiaalisen kasvun, kehityksen ja hyvinvoinnin tukemiseksi, sekä ongelmien ennaltaehkäisemiseksi ja vähentämiseksi. Työn keskiössä on tukea opiskelijan myönteistä kasvua ja koulunkäyntiä huomioiden erilaisten olosuhdetekijöiden vaikutukset lapsen ja nuoren elämässä. Työ on monipuolista ja sitä tehdään yksilö-, ryhmä- ja yhteisötasolla, sekä perheiden ja monialaisten verkostojen kanssa. Koulukuraattorin työ on matalan kynnyksen palvelua. Työssä on kyse hyvinvoinnin, koulunkäynnin ja elämäntilanteen arvioinnista ja tukemisesta, sekä usein myös palveluohjauksesta asianmukaisten tukitoimien piiriin.

Yhteisöllinen oppilashuoltotyö:

Yhteisöllistä opiskeluhuoltotyötä tehdään sekä koulu- että luokkayhteisöissä ja siitä ovat vastuussa kaikki koulun aikuiset. Koulukuraattori osallistuu yhteisölliseen opiskeluhuoltotyöhön yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa muun muassa seuraavin tavoin:

- ✚ koulukohtaisen opiskeluhuoltotyön suunnittelu ja arviointi
- ✚ erilaisten kyselyiden laatiminen/läpikäyminen yhdessä muiden toimijoiden kanssa ja toimenpiteiden suunnittelu niiden pohjalta
- ✚ koulun toimintakulttuurin kehittäminen koulun tarpeiden mukaisesti
- ✚ suunnittelu oppilaiden ja vanhempien osallisuuden lisäämiseksi
- ✚ vanhempainiltojen ja teemapäivien suunnittelu
- ✚ osallistuminen koulun kehittämistyöhön oman alansa asiantuntijana

- ✚ koulun ilmapiirin ja oppilaiden hyvinvoinnin kartoittaminen, tukeminen ja edistäminen yhdessä muiden toimijoiden kanssa

- ✚ erilaisten negatiivisten ilmiöiden tunnistaminen (kuten syrjäytyminen ja kiusaaminen sekä ajankohtaiset ilmiöt) ja niissä tukena oleminen.

Luokkayhteisön hyvinvoinnin tukemiseksi koulukuraattori voi muun muassa:

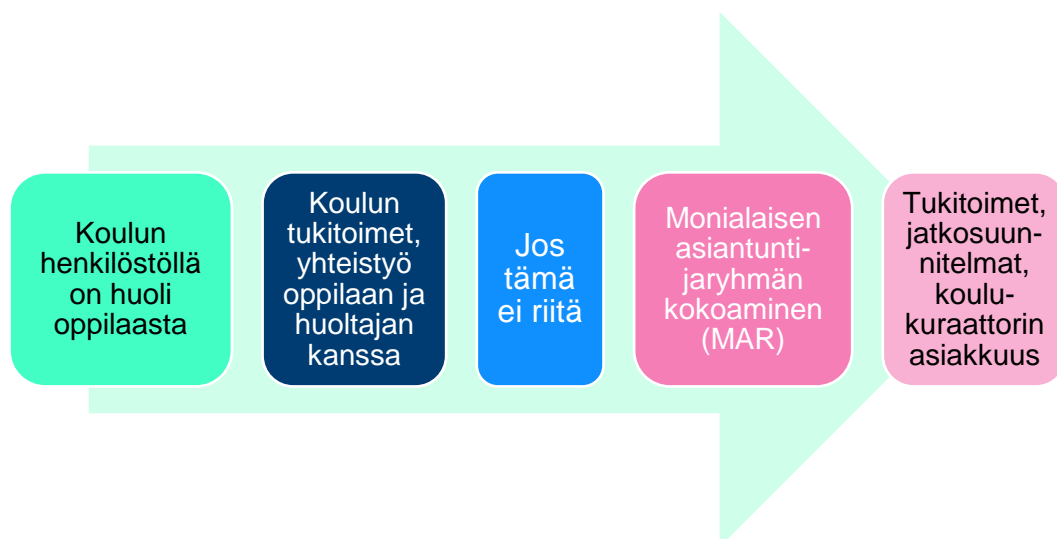
- ✚ kartoittaa luokan sosiaalisten suhteiden tilannetta esim. teettämällä luokalle sosiogrammin yhdessä opettajan kanssa
- ✚ olla mukana laatimassa luokkakohtaisia kyselyjä ja osallistua niiden pohjalta sovittavien toimenpiteiden suunnitteluun
- ✚ työskennellä opettajan työparina esimerkiksi some- tai kaveritaitoasioissa
- ✚ osallistua vanhempainiltaan
- ✚ suunnitella moniammatillista yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa yhdessä opettajan kanssa

Yksilökohtainen oppilashuoltotyö: Tyypillisiä tilanteita, joissa voi koulukuraattorin puoleen kääntyä, ovat

- ✚ erilaiset arjen hallinnan haasteet (unohdukset, myöhästelyt, poissaolot),
- ✚ sosiaalisten tilanteiden haasteet (kaverisuhteet, yksinäisyys, lievät käytöksen haasteet),
- ✚ lievät tunne-elämän haasteet (ikävä, suru, alakuloisuus, lievät itsehillinnän haasteet),
- ✚ kotona tapahtuneiden muutosten käsittely (vanhempien ero, muutto) sekä
- ✚ ylipäättään vain tarve saada jutella jonkun luotettavan aikuisen kanssa mieltä askarruttavista asioista.

Lähtökohtaisesti em. asioiden katsotaan vaikuttavan opiskelijan koulunkäyntiin ja siten kuuluvan koulukuraattorin työkenttään. Kotona ilmenevät lapsen käytösongelmat, kasvatukseen liittyvät pulmatilanteet tai lapsen ja vanhemman välisen vuorovaikutuksen haasteet, jotka eivät vaikuta lapsen koulunkäyntiin, ovat taasen tilanteita, jotka yleensä ohjataan selvittämään perheneuvolaan.

Jos opettajalla on huolta oppilaasta, ensisijaista on ottaa yhteyttä huoltajaan ja keskustella huolesta hänen kanssaan. Jos huoltajien kanssa suunnitellut koulun ja kodin tukitoimet eivät riitä tilanteen korjaantumiseksi, opettaja kokoaa yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa eri ammattilaisista koostuvan monialaisen asiantuntijaryhmän verkostopalaveria varten. Aina voi myös pyytää konsultaatiota koulukuraattorilta ilman opiskelija tunnistetietoja, jos opettaja tarvitsee tukea asian selvittelyssä (ks. kaavio). Opiskelija voi tulla koulukuraattorin asiakkuuteen myös suoraan omasta tai huoltajan aloitteesta.

Monialaisen asiantuntijaryhmän kokoontuessa voidaan kartoittaa eri osapuolten huolenaiheet, kysymykset ja toiveet oppilaan tilanteeseen liittyen. Ryhmä ei kokoonnu ilman huoltajan suostumusta ja läsnäoloa. Koulukuraattori arvioi tilannetta omalta osaltaan muiden toimijoiden ohella ja tarvittaessa ehdottaa toimenpiteitä, joita voivat olla mm.

- + sosiaalisten- ja/tai tunnetaitojen harjoittaminen
- + tukikeskustelut oppilaan kanssa
- + pienryhmämuotoinen tuki (esim.sosiaaliset taidot)
- + oppilaan luokkatyöskentelyn havainnointi
- + tuen tarjoaminen koko luokalle yhdessä opettajan kanssa
- + opettajan konsultoiminen
- + opiskelijan arjen hallinnan tukeminen
- + ohjaaminen koulun ulkopuolisten tukitoimien piiriin

Kuraattoritapaamisten periaatteita:

Kuraattorin, opiskelijan ja huoltajan tapaamiset ovat luottamuksellisia. Niiden olemassaolosta tai sisällöstä voi opettajalle raportoida vain siltä osin, mistä on huoltajan ja opiskelijan kanssa sovittu ja mikä on välttämätöntä opetuksen järjestämisen kannalta. Jos oppilas tuo tapaamisella ilmi jotakin sellaista, josta kuraattorilla nousee huoli, hänen on velvollisuus tuoda tuo asia myös muiden ammattilaisten ja/tai huoltajan tietoon.

Työskentely opiskelijan kanssa edellyttää oppilaan omaa suostumusta sekä motivaatiota tapaamisiin. Koulukuraattorin tapaaminen on opiskelijan oikeus, jota huoltaja ei voi kieltää tai estää. Esimerkiksi opettajan ei tarvitse kysyä huoltajan suostumusta voidakseen ohjata oppilaan tapaamaan koulukuraattoria, mutta (asiasta riippuen) on hyvän yhteistyökäytännön mukaista kuitenkin tiedottaa huoltajaa suunnitelmistaan.

Koulukuraattori esiopetuksessa

Esiopetusikäisen lapsen on oikeus saada tukea ja apua koulukuraattorilta. Koulukuraattorin voi kutsua mukaan erilaisiin monialaisiin verkostopalavereihin ja häntä voi konsultoida erilaisissa yksilö- tai ryhmäkohtaisissa tilanteissa. Käytännön tasolla Raisiossa koulukuraattori ei työskentele säännönmukaisesti esiopetusryhmissä vaan kutsuttaessa ja tapauskohtaisesti. Nivelvaiheessa esiopetuksesta alkuopetukseen siirryttäessä koulukuraattori voi olla yhtenä toimijana mukana tukea tarvitsevan lapsen asioissa varmistamassa asianmukaisten palvelujen ja tuen saamisen koulun puolella.

Koulukuraattori lukiossa

Kuraattori on tavattavissa lukiolla kahtena päivänä viikossa. Kuraattorityön keskeinen tavoite on tukea ja ohjata opiskelijaa opiskeluun, kehitykseen ja hyvinvointiin liittyvissä kysymyksissä sekä edistää opiskelijoiden ja koko lukioyhteisön psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia. Lukiokuraattori osallistuu oppilaitoksen opiskelijahuollollisen työn suunnitteluun, kehittämiseen ja toteuttamiseen mm. oppilaitoksen yhteisöllisessä opiskelijahuoltoryhmässä.

Lukiolaisten nuorten kanssa painottuu yksilökohtainen asiakastyö, mutta kuraattori työskentelee tarvittaessa opiskelijan vanhempien, oppilaitoksen henkilökunnan, muun sosiaalisen verkoston sekä eri viranomaistahojen kanssa opiskelijan tarvitseman tuen turvaamiseksi. Kuraattorin kanssa käytävät keskustelut voivat liittyä esim. nuoren elämäntilanteeseen, opiskeluun, sosiaalisiin suhteisiin, tunne-elämään, elämäntaitoihin ja hyvinvointiin sekä sosioekonomisiin asioihin. Yhteyttä kannattaa

ottaa jo varhaisessa vaiheessa. Keskustelut ovat vapaaehtoisia, luottamuksellisia ja opiskelijalle maksuttomia.

Yhteistyötahot Raisiossa

Koulukuraattori tekee tiivistä yhteistyötä eri toimijoiden kanssa, kuitenkin aina huoltajan luvalla. Näitä ovat kouluyhteisöjen sisällä kouluterveydenhoitaja, koululääkäri ja koulupsykologi sekä psykiatrinen sairaanhoitaja. Joskus oppilaan tilanteen auttaminen koulusta käsin ei onnistu, jolloin huoltajan kanssa neuvotellen ohjataan perhe saamaan apua tilanteeseen esimerkiksi perheneuvolasta. Myös lastensuojelun sekä Tyksin lasten psykiatrian kanssa tehdään yhteistyötä, jälkimmäisen kohdalla koululääkäriin läheteestä.

Vastaavan kuraattori

Vastaava kuraattori tuo oppilas- ja opiskeluhuoltoon mukanaan sosiaalityön asiantuntemuksen ja hänellä on sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain 7 §:ssä tarkoitettu sosiaalityöntekijän pätevyys. Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki edellyttää sosiaalityöntekijän koulutuksen saaneen opiskeluhuollon vastaavan kuraattorin palveluja jokaisessa koulussa ja oppilaitoksessa. Vastaavan kuraattorin palvelut kattavat Raisiossa esiopetuksesta toiseen asteen opetukseen.

Sosiaalityö on asiantuntijatyötä, jossa rakennetaan yksilön, perheen ja yhteisön tarpeita vastaavaa sosiaalisen tuen ja palvelujen kokonaisuus. Sosiaalityöntekijänä vastaavalla kuraattorilla on vastuu asiakasprosessista sisältäen asiakastilanteen arvioinnin, toimenpiteiden suunnittelun sekä toimenpiteiden vaikutusten arvioinnin. Työskentely on tavoitteellista ja suunnitelmallista. Koulun sosiaalityöllä on tarkoitus edistää opiskelijan sosiaalista kasvua, vuorovaikutussuhteita, arjen sujumista ja toimintakykyä. Sosiaalisten ongelmien tunnistaminen ja niihin puuttuminen on tärkeä osa koulun sosiaalityötä. Rakenteellisen sosiaalityön avulla tuodaan tietoa oppilaiden ja perheiden tarpeista, toimenpiteiden vaikutuksista sekä yhteiskunnallisista yhteyksistä. Sosiaalityön ja sosiaalihuollon osaaminen on osana koulun, oppilaitosten ja muiden palvelujen suunnittelua ja kehittämistä.

Asiakkaaksi ohjautuminen syitä ovat mm. käyttäytyminen ja poissaolot, sosiaaliset suhteet, perheeseen liittyvät ongelmat ja lievät tunne-elämän ongelmat. Työtehtävät yhteisiä koulukuraattoreiden kanssa.

Vastaava kuraattori tarjoaa koululle sosiaalityön erityisalan osaamiseen liittyvää konsultaatioapua ja ohjausta sosiaalihuoltoon ja lastensuojeluun kysymyksissä. Vastaava kuraattori on kehittämässä oppilaitosten ja kunnan oppilas- ja opiskelijahuoltoon, toimii kuraattoritiimin vetäjänä ja sosiaalityön asiantuntijana kouluyhteisössä sekä konsultointiapuna haastavissa asiakastilanteissa. Vastaava kuraattori toimii tarvittaessa koulukuraattorin työparina esi- ja perusopetuksessa sekä toisen asteen oppilaitoksissa. Vastaava kuraattori osallistuu maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden hyvinvointia tukevan toimintakulttuurin kehittämiseen.

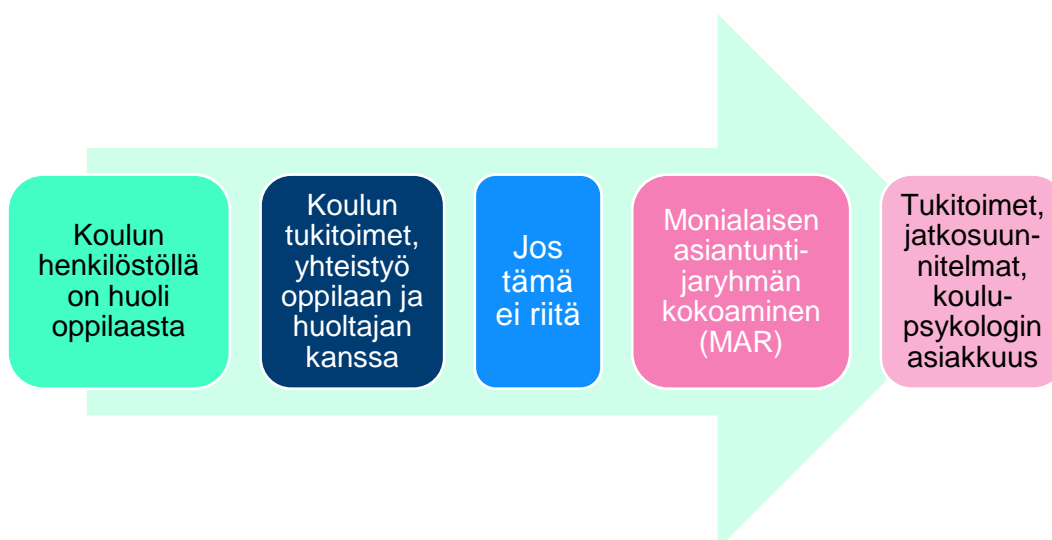
1.7.2. Koulupsykologin rooli ja tehtävät

Koulupsykologin työmuodot opiskeluhooltotyössä ja oppilaan ohjautuminen koulupsykologin asiakkuuteen.

Raision kaupungin oppilas- ja opiskelijahuollossa työskentelee viisi koulupsykologia esiopetuksesta toiselle asteelle. Koulupsykologin työmuotoihin kuuluvat sekä yhteisöllinen että yksilökohtainen opiskeluhooltotyö.

Psykologi tuo psykologista tietoutta opiskeluhooltotyöhön oman alansa asiantuntijana sekä yksittäisen opiskelijan että koko yhteisön hyvinvointiin liittyvissä asioissa. Koulupsykologi suunnittelee yhteistyössä koulun muiden toimijoiden kanssa koko koulu yhteisön tai -luokkien hyvinvointia tukevia toimenpiteitä.

Koulupsykologin työn tavoitteena on lasten ja nuorten koulunkäynnin, oppimisen ja hyvinvoinnin edistäminen ja tukeminen. Työhön kuuluu sekä ongelmia ennaltaehkäisevää että korjaavaa työtä. Psykologin työ sisältää mm. konsultaatiota, oppilaan oppimisvaikeuksien, erilaisten koulunkäyntivaikeuksien ja psyykkisen hyvinvoinnin arviointia sekä tukitoimien suunnittelua ja toteuttamista yhteistyössä opiskelijan lähiverkoston ja tarvittavan viranomaisverkoston kanssa. Koulupsykologit ohjaavat tarvittaessa opiskelijoita ja heidän perheitä koulun ulkopuolisten tukitoimien piiriin.

Yhteisöllinen opiskeluhooltotyö:

Yhteisöllisellä opiskeluhooltotyöllä tarkoitetaan niitä koulun toimintatapoja ja rakenteita, joilla edistetään oppilaiden oppimista, hyvinvointia, vuorovaikutusta, osallisuutta, oppimisympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta sekä esteettömyyttä. Koulupsykologi ei tee yhteisöllistä opiskeluhooltotyötä yksin, vaan jokaisella koululla työskentelevällä on velvollisuus edistää opiskelijoiden ja koko koulu yhteisön hyvinvointia yhteistyössä huoltajien kanssa.

Koulupsykologien yhteisöllinen opiskeluhooltotyö kohdentuu sekä koulu- että luokkayhteisöihin. Koulu yhteisön osalta koulupsykologin työmuotoihin kuuluvat esimerkiksi:

- ✚ Yhteisöllisen opiskeluhooltoryhmän toimintaan, suunnitteluun ja arviointiin osallistuminen
- ✚ Nivelvaiheyhteistyö

- ✚ Koulun toimintakulttuurin kehittämiseen osallistuminen koulun tarpeiden mukaisesti
- ✚ Koulukohtaisten kyselyiden läpikäyminen yhdessä koulun muiden toimijoiden kanssa ja toimenpiteiden suunnitteluun osallistuminen
- ✚ Vanhempainiltojen ja teemapäivien suunnitteluun ja toteuttamiseen osallistuminen

Luokkayhteisön hyvinvoinnin tukemiseksi koulupsykologin työmuotoina voi olla muun muassa:

- ✚ Koulun henkilöstön konsultaatio
- ✚ Opiskelijaryhmien kanssa työskentely
- ✚ Luokkahavainnointi
- ✚ Luokkakohtaisten kyselyiden ja niiden pohjalta toteutettavien toimintamallien suunnitteluun osallistuminen

Yksilökohtainen opiskeluhoitotyö:

Koulupsykologin yksilökohtainen opiskelijaohjauksetyö kohdistuu yksilön opiskelun ja koulunkäynnin tukeen ja ohjaukseen, jolla pyritään edistämään yksilön oppimista sekä vahvistamaan sosiaalista ja psyykkistä hyvinvointia. Koulupsykologille ohjautumisen syinä voivat olla mm. oppimiseen, kokonaiskehitykseen, hyvinvointiin, elämänhallintaan ja koulunkäyntiin/opiskeluun liittyvät pulmat sekä emotionaaliset haasteet kuten erilaiset mielialaan liittyvät oireet.

Opiskelijat ohjautuvat koulupsykologin asiakkuuteen koulun henkilökunnan, huoltajan, opiskeluhoitajan henkilöstön, koulu- ja opiskelijaterveydenhuollon, koulun/oppilaitoksen ulkopuolisten yhteistyötahojen kautta tai oppilaan/opiskelijan omasta aloitteesta

Kun opettajalla herää huoli opiskelijan oppimiseen tai muuhun koulunkäyntiin liittyvistä taidoista, opettajan tehtävänä on ottaa huoli esille oppilaan ja huoltajien kanssa. Opettajan on hyvä myös konsultoida koulun laaja-alaista erityisopettajaa oppilaan tilanteesta. Opettaja voi myös pyytää konsultaatiota koulupsykologilta oppilaan nimellä, jos opiskelija/huoltaja ovat antaneet tähän oman suostumuksensa tai tarvittaessa myös ilman opiskelijan tunnistetietoja, jos opettaja tarvitsee tukea asian selvittelyssä (ks. kaavio).

Monialainen asiantuntijaryhmä:

Jos yhteistyössä suunnitellut koulun ja kodin tukitoimet eivät riitä ja huolta herättävän tilanteen selvittelyyn ja tuen järjestämiseksi tarvitaan eri alojen asiantuntijoita, kutsutaan koolle yhteistyössä oppilaan/opiskelijan ja huoltajan kanssa monialainen asiantuntijaryhmä (MAR) neuvottelua varten.

Monialaisen asiantuntijaryhmän kokoontumisessa kartoitetaan eri osapuolten huolenaiheet, kysymykset ja toiveet oppilaan/opiskelijan tilanteeseen liittyen. Koulupsykologi arvioi omalta osaltaan tilanteen ja jatkotoimenpiteet, joita voivat olla muun muassa:

- ✚ opettajien konsultaatio
- ✚ perehtyminen oppilaan/opiskelijan taustatietoihin mm. aikaisempiin tutkimustuloksiin
- ✚ huoltajien kanssa työskentely
- ✚ oppimisvalmiuksien kartoittaminen/psykologinen yksilötutkimus
- ✚ opiskelijan luokkatyöskentelyn havainnointi

- ✚ tukikeskustelut oppilaan/opiskelijan kanssa
- ✚ suppea tunne-elämän kartoitus
- ✚ pienryhmämuotoinen työskentely
- ✚ ohjaaminen koulun ulkopuolisten tukitoimien piiriin
- ✚ verkostotyö eri toimijoiden kanssa

Koulupsykologin tekemä yksilötutkimus:

Koulupsykologin tutkimuksen tavoitteena on saada erilaisia työskentelytapoja käyttämällä uutta sekä tarpeellista tietoa oppilaan oppimisen eri osa-alueista ja muuhun koulunkäyntiin liittyvistä taidoista tai taitojen puutteista. Työskentelymenetelminä voidaan tapauskohtaisesti käyttää mm. tiedon keräämistä oppilaalta, huoltajilta ja opettajilta tai muilta yhteistyötahoilta (haastattelut/kyselylomakkeet), käydä keskusteluja oppilaan kanssa, havainnoida oppilasta luokka- ja tutkimustilanteissa ja/tai psykologisten tutkimusmenetelmien käyttöä ja tehtävien tekemistä yhdessä oppilaan kanssa.

Opettajan tuodessa esiin huolta oppilaan oppimiseen tai muuhun koulunkäyntiin liittyen koulupsykologille, psykologi arvioi oman ammattitaitonsa ja saamansa taustatiedon pohjalta täyttyvätkö kriteerit siihen, että yksilötutkimus on tarpeenmukaista toteuttaa. Tämän vuoksi on erityisen tärkeää, että psykologia konsultoidaan ennen, kun oppilaalle tai huoltajalle ehdotetaan tutkimuksen toteuttamista. Mikäli tutkimukseen päädytään, koulupsykologi kertoo ennen tutkimusprosessin käynnistymistä asianosaisille (oppilas, huoltajat ja opettajat) tutkimuksen kulusta, sisällöstä, aikataulusta ja tutkimuksen tavoitteista.

Psykologin tutkimus on usein tarpeen vasta siinä kohtaa, kun tehostettuja tukitoimia on toteutettu systemaattisesti ja annetun tuen vaikuttavuutta on ehditty arvioida riittävästi. Kun koulupsykologi arvioi yhdessä opetushenkilöstön kanssa, että tehostettu tuki ei sellaisenaan jatkossa enää riitä vastaamaan oppilaan tuen tarvetta, psykologin yksilötutkimus tuo lisäselvitystä oppilaan tilanteeseen.

Koulupsykologitapaamisten yleisiä periaatteita:

Psykologin, oppilaan/opiskelijan ja huoltajan tapaamiset ovat luottamuksellisia. Tapaamisten olemassaolosta tai sisällöstä voi koulun henkilöstölle raportoida vain niistä asioista, joista on huoltajan ja oppilaan/opiskelijan kanssa etukäteen sovittu ja jotka on välttämätöntä kertoa opetuksen tarkoituksenmukaiseksi järjestämiseksi. Koulupsykologi laatii tehdystä psykologin arviosta yhteenvedon, joka on salassa pidettävä asiakirja ja se on arkistoitava asianmukaisella tavalla. Psykologi voi toimittaa yhteenvedon opettajalle tai muulle koulun ulkopuoliselle yhteistyötaholle vain huoltajan suostumuksella. Koulupsykologisen yksilötyöskentelyn tärkeimpänä edellytyksenä on oppilaan/opiskelijan oma suostumus sekä motivaatio käynteihin, johon huoltajat ja koulun henkilökunta tarjoavat tarvittaessa oman tukensa.

Vastaava koulupsykologi

Raisiossa vastaava koulupsykologi toimii lasten ja nuorten kehityksen, psyykkisen hyvinvoinnin ja oppimisen psykologian asiantuntijana kouluissa samalla tavoin, kun muutkin Raision koulupsykologit.

Tämän lisäksi vastaava koulupsykologi edustaa koulupsykologeja ja tuo kootusti psykologista asiantuntemusta erilaisiin työryhmiin ja kehittämishankkeisiin, joissa käsitellään lasten ja nuorten hyvinvointiin liittyviä teemoja. Kehittämistyö sisältää mm. oppilashuollon ajankohtaisten ilmiöiden arvioimista yksilö-, yhteisö- ja organisaationäkökulmasta käsin yhteistyössä hallinnon, vastaavan koulukuraattorin ja muun oppilashuoltohenkilöstön kanssa. Vastaava koulupsykologi toimii myös

psykologiitiimin vetäjänä sekä konsultointiapuna haastavissa asiakastilanteissa. Vastaava koulupsykologi kehittää Raision koulupsykologityötä yhteistyössä muiden koulupsykologioiden kanssa mm. pyrkimällä siihen, että koulupsykologityön tekemiselle on Raisiossa asianmukaiset edellytykset.

1.7.3. Kouluterveydenhoitajan rooli ja tehtävät

Kouluterveydenhuollon tehtävänä koululla on seurata ja edistää koulutyön terveellisyttä, turvallisuutta ja oppilaiden hyvinvointia. Kouluterveydenhuoltoon sisältyy oppilaan terveen kasvun ja kehityksen seuraaminen ja tukeminen sekä huoltajien kasvatustyön tukeminen. Terveystarkastaja toimii kiinteässä yhteistyössä koulun muun henkilökunnan kanssa.

Kouluterveydenhuollon tavoitteena on turvata oppilaan fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin kehitystä sekä kiinnittää huomiota koko perheen hyvinvointiin. Lisäksi on tarkoitus löytää ne perheet jotka tarvitsevat erityistä tukea ja ohjausta kasvatuksessa. Kouluterveydenhuollon keskeinen tehtävä on seurata lasten kasvua ja kehitystä. Tavoitteena on myös kasvuun vaikuttavien sairauksien ja häiriöiden varhainen toteaminen.

Tarkastukset tehdään jokaisella vuosiluokalla. Laajat tarkastukset tehdään asetuksen mukaisesti. Asetuksen (VNA 338/2011) mukaan kouluiässä terveystarkastus tehdään peruskoulun jokaisella vuosiluokalla. Laaja terveystarkastus tehdään ensimmäisellä, viidennellä ja kahdeksannella luokalla. Laajojen tarkastusten väli vuosina tehdään terveydenhoitajan suorittama terveystarkastus.

Kouluterveydenhuollon terveystarkastuksissa kiinnitetään huomiota lapsen ja perheen terveen ja turvallisen elämän edellytyksiin sekä kykyyn tehdä terveitä edistäviä valintoja. Kouluterveydenhuoltotyössä korostuu lapsen ja perheen osallisuus sekä vastavuoroinen avoin keskustelu työntekijän, lapsen ja hänen huoltajiensa välillä. Työn lähtökohdaksi on lapsen, nuoren ja lapsiperheen yksilöllisten tarpeiden tunnistaminen ja voimavarojen tukeminen.

Terveystarkastuksessa tehtävät mittaukset ja tutkimukset ovat osa lapsen terveydentilan, kasvun ja kehityksen seuranta. Käsikirjaan on koottu keskeisiä lasten terveystarkastuksiin liittyviä asioita. Kouluterveydenhuollon asiakastyön tueksi on laadittu erilaisia lomakkeita, jotka helpottavat asioiden puheeksi ottoa ja yksilöllisen terveysneuvonnan tarpeen arviointia. Tästä syystä käsikirjaan on koottu myös kouluterveydenhuollossa yleisesti käytössä olevia testejä ja kyselylomakkeita. Käsikirjassa keskitytään terveystottumusten arviointiin ja siinä käytettäviin menetelmiin sekä esitetään joitakin keskeisiä aihealueita, joita terveystarkastuksessa on hyvä käsitellä. Terveystarkastuksen ammattilaisen tehtävänä on arvioida lomakkeiden käytön tarpeellisuus. (TOIMINTAOHJE: TERVEYSTARKASTUKSET ALAKOULU RAISION JA RUSKON YHTEISTOIMINTA-ALUE)

1.7.4. Koululääkärin rooli ja tehtävät

Koululääkäri kouluterveydenhuollossa

Kouluterveydenhuoltoon kuuluu oppilaan kasvun ja kehityksen sekä terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, vanhempien ja huoltajien kasvatustyön tukeminen, oppilaan erityisen tuen tai tutkimusten tarpeen varhainen tunnistaminen ja tukeminen

sekä pitkäaikaisesti sairaan lapsen omahoidon tukeminen yhteistyössä muiden oppilashuollon toimijoiden kanssa sekä tarvittaessa jatkotutkimuksiin ja -hoitoon ohjaaminen, kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä kouluuyhteisön hyvinvoinnin edistäminen ja seuranta, suun terveydenhuolto ja oppilaan terveydentilan toteamista varten tarpeelliset erikoistutkimukset.

Kouluterveydenhuollon tavoitteena on turvata oppilaan fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin tarvitsevat erityistä tukea ja ohjausta kasvatuksessa. Kouluterveydenhuollon keskeinen tehtävä on seurata ja tukea lasten kasvua ja kehitystä ja hyvinvointia. Vuosittaiset terveystarkastukset ovatkin kouluterveydenhuollon toiminnan runko. Tavoitteena on myös kasvuun vaikuttavien sairauksien ja häiriöiden varhainen toteaminen.

Jos oppilas tarvitsee lääkinnällistä kuntoutusta, koululääkäri laatii hänelle kuntoutussuunnitelman. Kuntoutussuunnitelmaa varten kerätään tarvittavat tiedot opettajalta ja tarvittaessa myös eri terapeuttien arviot terapian tarpeesta. Jos oppilas on aikaisemmin saanut terapiaa, sitä toteuttanut taho toimittaa palautteen ennen arviointia ja kuntoutussuunnitelman laatimista.

Koko ikäluokan kattavat vuosittaiset terveydenhoitajan tekemät terveystarkastukset muodostavat kouluterveydenhuollon toiminnan rungon. Luokilla 1., 5. ja 8. terveystarkastukset toteutetaan laajoina ja vanhemmat pyydetään mukaan tarkastukseen. Tarkastuksissa arvioidaan monipuolisesti oppilaan fyysistä ja psykososiaalista terveydentilaa, hyvinvointia ja oppimista. Laajoissa terveystarkastuksissa selvitetään lisäksi vanhempien ja koko perheen hyvinvointia. Terveystarkastukseen sisältyy aina yksilöllinen terveysneuvonta. Laajan terveystarkastuksen suorittavat koululääkäri ja terveydenhoitaja yhdessä.

Terveystarkastusten lisäksi kouluterveydenhuollossa tavataan oppilaita ja perheitä yksilöllisen tarpeen mukaisesti. Lisäkäynneillä voidaan perehtyä selvittelyä vaativiin asioihin sekä seurata terveys- ja hyvinvointitilannetta, kasvua ja kehitystä tai perheen tilannetta terveystarkastusten välillä.

Kouluterveydenhuolto on osa koulujen monialaista opiskeluhoitoa. Yhteistyötä tehdään opettajien, koulukuraattorien ja -psykologien kanssa sekä yhteisöllisen että yksilökohtaisen opiskeluhoitoon työssä. Kouluterveydenhuolto on myös mukana laatimassa ja päivittämässä koulun opiskeluhoitosuunnitelmaa.

Opiskeluterveydenhuollon lääkäripalvelut

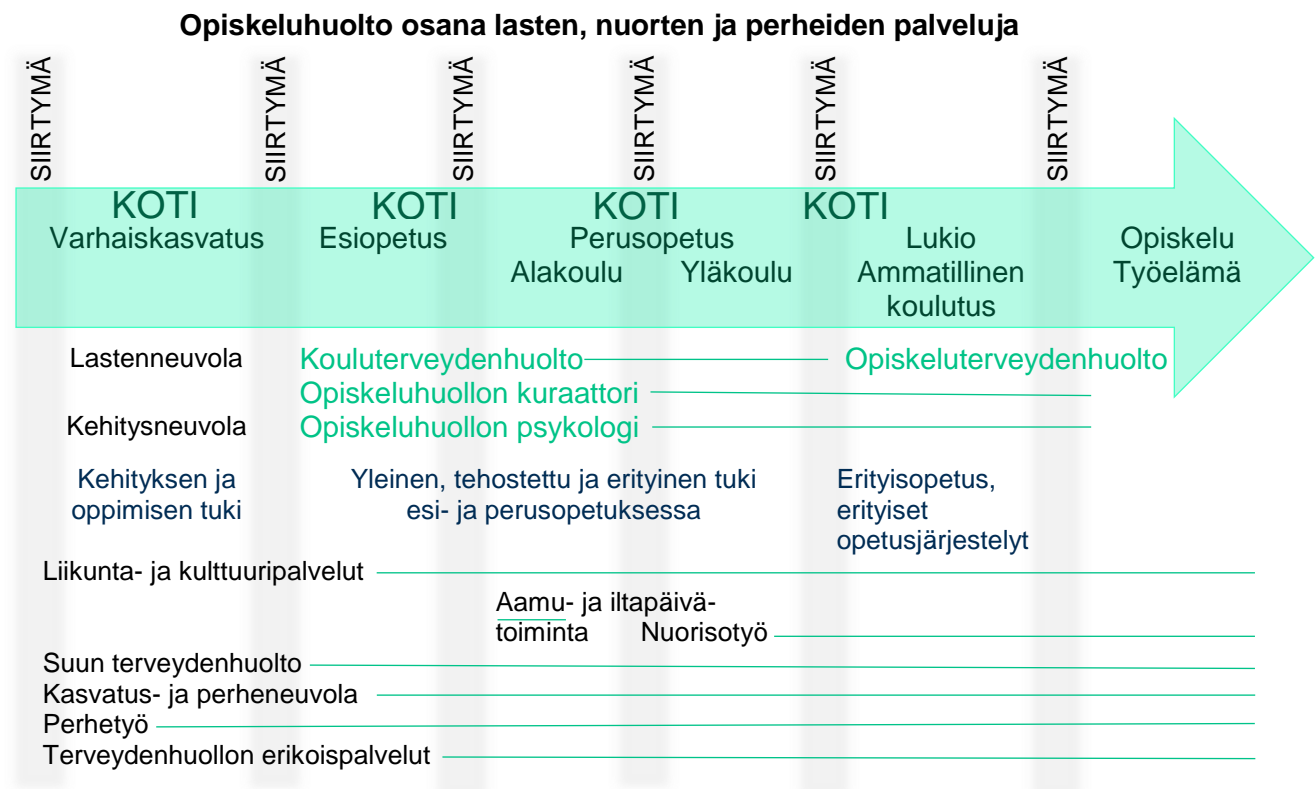
Opiskeluterveydenhuoltoon sisältyvät opiskelijoiden terveyden ja opiskelukyvyin edistäminen, opiskeluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä opiskeluyhteisön hyvinvoinnin turvaaminen ja parantaminen. Palveluun kuuluu myös terveyden- ja sairaanhoitopalvelut, joihin sisältyvät mielenterveyshäiriöiden ja päihdeongelmien varhainen toteaminen, hoito ja jatkohoitoon ohjaus sekä seksuaaliterveyttä edistävät palvelut ja suun terveydenhuollon palvelut. Opiskeluterveydenhuoltoon kuuluu opiskelijan erityisen tuen ja tutkimuksen tarpeen varhainen tunnistaminen ja tarvittaessa tutkimuksiin ja hoitoon ohjaaminen.

Raision lukiossa ja toisen asteen ammatillisessa oppilaitoksessa perustutkintoa opiskeleville järjestetään terveydenhoitajan tarkastus ensimmäisenä ja lääkärin tarkastus ensimmäisenä tai toisena opiskeluvuonna. Myös ammatillisen koulutuksen valmentavan koulutuksen opiskelijoille järjestetään terveydenhoitajan tarkastus sekä tarvittaessa lääkärin tarkastus opintojen aikana. Raision lukiossa ja Rasekossa

opiskelevien kutsuntaikäisten raisiolaisten kutsuntatarkastukset tehdään opiskeluterveydenhuollossa. Jos kutsuntaikäisen opiskelijan lääkärin terveystarkastus on 2. opiskeluvuotena, tekee lääkäri samalla käynnillä lääkärin terveystarkastuksen sekä kutsuntatarkastuksen. Ammatillisessa oppilaitoksessa perustutkintoa suorittaville aikuisopiskelijoille tarjotaan terveydenhoitajan ja lääkärin terveystarkastus.

Perustason sairaanhoitopalvelua annetaan opiskeluhuollon toimipisteissä ja Raision terveysasemalla. Sairaanhoitopalveluihin kuuluu mm. mahdollisten mielenterveys- ja päihdeongelmien varhainen toteaminen, hoito ja jatkohoitoon ohjaus, seksuaali- ja lisääntymisterveyttä edistävät palvelut, muut perusterveydenhuollon terveyden- ja sairaanhoidon palvelut sekä jatkohoitoon ohjaus ja yleislääkäritasoiset laboratorio- ja kuvantamispalvelut.

2. Monialainen yhteistyö Raisiossa

2.1. Opiskeluhoillon yhteistyötahot

2.1.1. Psykiatrinen sairaanhoitaja

Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa

Psykiatrisen sairaanhoitajan työ varhaiskasvatuksessa perustuu yhdessä opetus- ja kasvatushenkilöstön, lapsen ja hänen perheensä kanssa tehtävään hyvinvoinnin tukemiseen. Työn lähtökohtana on lapsiryhmän tarpeet ja yksilön tarpeet.

Varhaiskasvatuksen sairaanhoitaja toimii arjessa henkilöstön rinnalla niissä ryhmissä, joissa lapsilla on psyykkiseen kehitykseen liittyviä haasteita, tunne-elämän, käyttäytymisen ja mielenterveyden häiriöitä tai erilaisia kriisi-, trauma-, surutilanteita ja stressireaktioita. Sairaanhoitajaa voi konsultoida aina tarvittaessa. Työ on valmentavaa, ryhmän tai yksilön omaa toimintakykyä korostavaa ja ratkaisuvaihtoehtoja tarjoavaa. Hyvinvoinnin lisäämisen menetelminä käytetään yksilöllistä tukea lapselle sekä vuorovaikutukseen ja kaveritaitoihin perustuvaa pienryhmätoimintaa. Yhteistyö huoltajien kanssa perustuu suostumukseen, luottamukseen ja avoimelle vuorovaikutussuhteelle. Huoltajia osallistetaan hyvinvointityöhön ja panostetaan koko perheen kohtaamiseen ja kuulemiseen.

Moniammatillista yhteistyötä tehdään erityisesti perhepalveluiden kanssa. Perhetyön kautta saadaan yhteys varhaiskasvatuksen piirissä oleviin perheisiin, joihin ei välttämättä muutoin olisi yhteyttä muodostunut. Sosiaalipalveluiden käytössä olevaa osaamista ja menetelmiä (esim. Ihmeelliset vuodet) on syytä hyödyntää yhdensuuntaisen tuloksen saamiseksi; tällöin on mahdollista jakaa vastuuta esimerkiksi kotona tapahtuvan perhetyön ja varhaiskasvatuksessa tapahtuvan kohtaamisen välillä.

Alakouluilla

Perhepalveluiden alakouluilla työskentelevän psykiatrisen sairaanhoitajan työ on oppilashuoltoa täydentävää työtä. Oppilaat ohjautuvat vastaanotolle pääasiassa kouluterveydenhoitajan, koulukuraattorin, koulupsykologin tai opettajan aloitteesta. Lapsia ohjautuu jonkin verran myös perheneuvolan ja lastensuojelutoimiston kautta. Työ koostuu pääasiassa lasten tukikäynneistä, perheiden tapaamisista, erilaisten ryhmien ohjaamisesta sekä muun oppilashuollon ja opettajien kanssa tehtävästä yhteistyöstä.

Ohjaus tapahtuu, kun lapsen psyykkisestä hyvinvoinnista herää huoli. Ohjauksen aiheena olevat oireet ovat pääasiassa ahdistuneisuusoireet (jännitys, pelot, pakko-oireet), mielialaoireet (alakuloisuus, itkuisuus, vetäytyminen), unihäiriöt, käytösoireet (levottomuus, aggressiivisuus). Pääosin huoltajat ohjataan ottamaan suoraan yhteyttä psykiatriseen sairaanhoitajaan, ja ensimmäinen kontakti on aina huoltajien ja lapsen kanssa yhdessä. Ensitapaaminen toteutetaan useimmiten kotikäyntinä.

Ensikäynnillä kartoitetaan lapsen ja perheen tilannetta sekä yhteistyössä huoltajien ja lapsen kanssa suunnitellaan jatkotyöskentelyä. Usein sovitaan lapselle tukikäyntejä, joilla arvioidaan lapsen tilannetta ja pyritään löytämään keinoja auttaa lasta ja perhettä. Myös erilaiset ryhmämuotoiset interventiot ovat mahdollisia tilanteen mukaan.

Työskentely painottuu tunnesäätelytaitojen vahvistamiseen ja huoltajat ovat tiiviisti yhteistyössä tapaamisjakson aikana. Muun oppilashuollon ja opettajan kanssa tehdään yhteistyötä lapsen ja huoltajien luvalla. Jakson pituus määritellään tarpeen mukaiseksi ja se voi vaihdella muutamasta kerrasta pitempään jaksoon. Tarvittaessa on mahdollisuus konsultoida perheneuvolan lastenpsykiatria ja arvioida yhdessä tuen tarvetta.

Ryhmätoimintaa pyritään järjestämään tarpeen mukaan yhdessä muiden toimijoiden kuten kuraattorin, koulupsykologin tai perheneuvolan kanssa. Ryhmiä on toteutettu mm. ahdistuneisuusoireiden hoitoon, sosiaalisten taitojen vahvistamiseksi ja aggression hallinnan vahvistamiseksi. Psykiatrisen sairaanhoitaja toteuttaa myös toiminnallisia oppitunteja rauhoittumisen, keskittymisen ja sosiaalisten taitojen vahvistamiseksi, kohteena pääasiassa ykkösluokkalaiset.

Työaika kuudella alakoululla jakautuu tarpeen mukaan ja työn organisointi on ajoittain haastavaa. Vakituista työtilaa ei kouluilla ole osoittaa, joten työ vaatii joustavuutta niin työntekijältä kuin oppilailtakin.

Yläkoululla

Yläkouluun jalkautuneen psykiatrisen sairaanhoitajan työ on oppilashuoltoa täydentävää työtä. Psykiatrisen sairaanhoitaja tarjoaa nuorelle matalan kynnyksen tukea ja luottamuksellista keskusteluapua erilaisissa elämäntilanteissa. Psykiatrisen sairaanhoitajan työ painottuu psyykkisten ongelmien ennaltaehkäisyyn ja varhaiseen puuttumiseen. Tavoitteena on ehkäistä kasvuun ja kehitykseen liittyvien kriisien sekä

erilaisten elämäntilanteiden aiheuttamien kriisitilanteiden vaikeutuminen. Psykiatrinen sairaanhoitaja on tavattavissa Vaisaaren koulussa päivittäin. Lähetettä ei tarvita. Tapaamiset tapahtuvat pääsääntöisesti ajanvarauksella.

Oppilaat ohjautuvat vastaanotolle silloin, kun nuoren psyykkisestä hyvinvoinnista herää huoli, pääasiassa oma-aloitteisesti, vanhempien, kouluterveydenhoitajan, koululääkärin tai opettajan aloitteesta. Nuoria ohjautuu myös koulupsykologin, perheneuvolan ja lastensuojelun kautta.

Vastaanotolle hakeutumisen syinä ovat pääasiassa mielialaoireet (mm. mielialan muutos, alakuloisuus, itkuisuus), ahdistuneisuusoireet (mm. ahdistus, jännitys, pakko-oireet), nukahtamisvaikeudet, erilaiset psykosomaattiset oireet (jatkuvat vatsavaivat, päänsärky), käytösoireet (levottomuus, aggressiivisuus) sekä perheessä tapahtuneet muutokset tai menetykset.

Psykiatrisen sairaanhoitajan työ koostuu pääasiassa nuorten keskustelutukikäynneistä. Tarvittaessa keskusteluun voidaan pyytää mukaan myös nuoren huoltajia tai muita tärkeitä läheisiä. Ensikäynnillä kartoitetaan nuoren tilannetta ja ollaan tarvittaessa huoltajiin yhteydessä. Yhdessä nuoren kanssa suunnitellaan jatkotyöskentelyä ja usein sovitaan tukikäyntejä, joilla arvioidaan nuoren tilannetta ja pyritään löytämään keinoja auttaa nuorta. Tapaamisjakson pituus määritellään yksilökohtaisesti ja tarpeen mukaan ja se voi vaihdella muutamasta tapaamiskerrasta pitempään jaksoon. Psykiatrisen sairaanhoitajan on tarvittaessa mahdollisuus konsultoida nuorisopsykiatria ja arvioida yhdessä tuen tarvetta.

Psykiatrinen sairaanhoitaja ohjaa myös erilaisia ryhmiä ja pitää erityisosaamisensa (seksuaaliterapeutti) vuoksi kaikille 8-luokkalaisille muutamia seksuaalikasvatustunteja. Psykiatrinen sairaanhoitaja tekee yhteistyötä muun muassa monialaisen oppilashuollon, opettajien, perhepalveluiden muiden toimijoiden (perheneuvola, lastensuojelu), nuorisotoimen ja nuorisopsykiatrian kanssa.

2.1.2. Avopediatri

Raision alueen avopediatri on TYKS:n lasten ja nuorten klinikan erikoislääkäri, joka tekee poliklinisen vastaanotto toiminnan lisäksi jalkautuvaa, konsultoivaa työtä perusterveydenhuoltoon. Tärkeimpänä yhteistyökumppanina ovat Raision ja Ruskon ala- ja yläkoulut, ja siellä kouluterveydenhoitajat, -lääkärit ja muu oppilashuoltotyöryhmä. Huoltajan suostumuksella avopediatri voi mm. osallistua oppilaan asioissa järjestettävään moniammatilliseen verkostopalaveriin. Avopediatri tekee yhteistyötä myös mm. Raision kasvatus- ja perheneuvolan, sosiaalitoimen, koulujen psykiatristen sairaanhoitajien, Raision terveyskeskuksen alle kouluikäisten lasten kuntoutustyöryhmän (kehitysneuvola) sekä varhaiskasvatuksen erityistyöntekijöiden kanssa. Raision avopediatrilla on myös säännölliset konsultaatiotapaamiset TYKS:n lasten- ja nuorisopsykiatrien sekä lastenneurologin kanssa.

Toiminnan pääasiallisena kohteena ovat lapset ja nuoret, joiden ongelmat ovat perustason ja erikoissairaanhoidotason pediatrian, lastenneurologian tai/sekä -psykiatrian rajapinnassa, siten että ongelman laajuus ei välttämättä täytä erikoissairaanhoidon kriteereitä, mutta lapsi, nuori ja perhe tarvitsee laaja-alaista selvitystä ja mahdollisesti monitahoista tukea. Erityisesti näiden potilasryhmien tilannearvio ja tuen tai kuntoutuksen suunnittelu on järkevää tehdä paikallisesti lähellä lapsen arkea yhteistoimintana perheen ja lähiympäristön toimijoiden kanssa.

Tärkeä potilasryhmä avopediatrin työssä ovat lapset ja nuoret, joilla on eriasteisia kehitykseen ja säätelyyn liittyviä haasteita (mm. tarkkaavuuteen, toiminnanohjaukseen, kielen- tai motoriseen kehitykseen, tunnesäätelyyn, vuorovaikutukseen ja oppimiseen liittyvät pulmat). Erityisesti nuorisoiäisten kohdalla myös mielenterveyteen liittyviin haasteisiin kuten ahdistuneisuus ja mielialan lasku ovat tärkeä osa-alue. Somatiikan puolelta suurimpia oireryhmiä ovat päänsärky, huonovointisuus, vatsavaivat, lihavuus, kasvuun ja murrosikään liittyvät pulmat sekä erilaiset laajat haasteet esim. runsaat koulupoissaolot.

Neuvola- ja kouluikäisten lasten konsultaatio tapahtuu ensisijaisesti neuvola- ja koululääkäreiden toimesta. Mikäli lapsella on hoitokontakti TYKS:iin jonkun pitkäaikaisen perussairaudesta ym. takia, niin voidaan olla tarvittaessa suoraan yhteydessä avopediatriin. Terveyskeskus-, neuvola- ja koululääkärit voivat konsultoida terveyskeskuksen sairauskertomusjärjestelmän (LifeCare) kautta sekä puhelimitse. Muiden yhteistyökumppaneiden kanssa konsultointi tapahtuu pääasiassa puhelimitse.

Avopediatri työskentelee Raision ja Ruskon alueella kahtena päivänä viikossa, maanantaisin ja tiistaisin.

2.1.3. Yhteisöpedagogi

Yhteisöpedagogi suunnittelee ja toteuttaa ryhmien ja koulun henkilökunnan kanssa erilaisia toimintamalleja luokkien yhteisöllisyyden rakentamiseen sekä oppilaiden osallisuuden mahdollistamiseen. Yksilöiden ja ryhmien ohjaaminen, sosiaalinen vahvistaminen, vuorovaikutustaitojen ja ryhmädynamiikan vahvistaminen nivelvaiheessa ovat yhteisöpedagogin työkenttää. Yhteisöpedagogi pyrkii huomioimaan oppilaan näkökulman nivelvaiheessa ja luomaan toimintamalleja mahdollisiin työtapaeroihin alakoulusta yläkouluun siirryttäessä yhteistyössä kotien kanssa.

- ✚ Hyvinvoinnin edistäminen koulu yhteisössä edistää lasten toimintaa omassa elämässään hyvinvointia edistäen.
- ✚ Lasten vahvuuksien tunnistaminen ja niiden esille nostaminen ja hyödyntäminen voimavarana
- ✚ Koulu yhteisöön kuulumisen vahvistaminen
- ✚ Osallisuuden kokemuksen mahdollistaminen ja vahvistaminen
- ✚ Kodin ja koulun kasvatuskumppanuuden vahvistaminen ja kehittäminen

Yhteisökasvattaja alakoulussa

Yhteisökasvattaja työskentelee alakouluissa määräaikaisina työntekijöinä, joten palvelun saavuus vaihtelee suuresti. Alla on yhteisökasvattajan työn tavoitteita ja hankkeiden aikana sovittuja käytänteitä.

Tavoitteita:

1. *Lasten hyvinvoinnin edistäminen moniammatillisen henkilöstön avulla*
 - a. *Yksilöille tarjottava tuki*
 - b. *Pienryhmätoiminta*
 - c. *Luokka-astekohtaiset teemat/aiheet*
- Nivelvaihteyden vahvistaminen - toimintaa myös esiopetusryhmissä*
Huoltajien osallistaminen
Kohtaamisen ja kuuntelun mahdollisuuksien lisääminen arjessa

Kohti tavoitteita ihmissuhdetaitoja harjoittelemalla ja tukemalla

- *ristiriitojen ja ongelmien ratkaisutaidot*
- *kokemusten ilmaisutaidot*
- *tunnetaidot*
- *turvallisuustaidot*
- *yhteistyötaidot*

Mitä konkreettista?

- *tiivis yhteistyö muiden yhteisökasvattajien ja kuraattoreiden kanssa*
- *yksilöille tarjottava tuki*
- *ryhmytyminen*
- *yhteisölliseen oppilashuoltoon osallistuminen*
- *kotien kanssa tehtävä yhteistyö*
- *kerhotoiminta*
- *oppilaskuntatyöhön osallistuminen*
- *vaihtoehtovälitunnit*
- *KiVa/Verso- toimintaan osallistuminen*
- *eskariryhmissä työskentely*
- *pienryhmätoimintaa, esim. tunnetaitoja eskari-alkuopetusikäisten kanssa*
- *iltapäivätoiminta*

2.1.4. Sosiaalityöntekijä koulussa

Vaisaaren koululla työskentelevä sosiaalityöntekijä työskentelee perhepalvelujen alaisena ja hänen työnkuvaa ohjaa lastensuojelun ja sosiaalihuollon lainsäädäntö. Asiakkaaksi päädytään useiden reittien kautta, joista yleisimmät ovat koululla heränneen huolen ja lastensuojeluilmoituksen johdosta ja vanhempien kanssa yhteistyössä tehdyn yhteydenoton kautta. Sosiaalityöntekijän tapaaminen edellyttää joko sosiaalihuoltolain mukaista asiakkuutta tai lastensuojelun asiakkuutta. Sosiaalityöntekijän tapaamisista ei voi tällöin kutsua matalan kynnyksen palveluksi, eikä oppilaita voi lähettää tapaamaan sosiaalityöntekijää ilman vanhempien suostumusta.

Perhepalvelujen sosiaalityöntekijä vastaa vanhempien ohella asiakkaan asioista sekä edun ja oikeusturvan toteutumisesta. Käytännön työssä etsitään erilaisia ratkaisuja ja niihin sopivia tuen muotoja nuorten ja perheiden arjen helpottamiseksi.

Ihmisten elämän ja sosiaalisten ongelmien moninaisuus edellyttävät toimimista laajoissa verkostoissa ja käytännön työssä ollaan paljon tekemisissä esimerkiksi perheen läheisverkoston, koulun, nuorisopsykiatrian, poliisin, perhetyön, perheneuvolan ja erilaisten yksityisten palveluntuottajien kanssa. Työhön kuuluu myös vastuuta ja valvontaa sen osalta, että nuoren saama palvelu on riittävää ja tarpeeksi laadukasta. Asiakkaiden elämäntilanteet ovat muuttuvia ja työ edellyttääkin jatkuvaa palveluntarpeen arvioimista sekä nopeaa reagoimista.

Asiakkuuden taustalla olevat haasteet voivat liittyä nuoreen, perheeseen tai vanhemmuuteen. Koulun näkyviä nuoreen liittyviä huolenaiheita ovat esimerkiksi perushoidon puute, alakuloisuus, toistuvat poissaolot, huolestuttava käytös ja puheet ja liian suuri vastuu ikätasoon nähden. Vanhempiin liittyviä koulun näkyviä huolenaiheita ovat esimerkiksi välinpitämättömyys, heikot voimavarat, vanhempien väliset ristiriidat, päihde- ja mielenterveysongelmat ja kodin ja koulun yhteydenpidon vaikeudet.

Jos ajattelet, että nuori tai hänen perheensä hyötyisi sosiaalityön tuesta, konsultoi koulun vastaavaa kuraattoria, koulukuraattoria tai perhepalvelujen sosiaalityöntekijää.

2.1.5. Perhetyöntekijä ja perheneuvola

Kunnalla on lakisääteinen velvollisuus tarjota kaikille asukkaille tarpeen mukaan sosiaalityön palveluja. Perhepalveluihin kuuluvat mm.

- lapsiperheiden kotipalvelu,
- perhetyö,
- perheneuvola sekä
- muut sosiaalihuoltolain ja lastensuojelun palvelut.

www.raisio.fi/fi/sosiaali-ja-terveyspalvelut/lapsiperheiden-sosiaalipalvelut

Palveluohjaaja

Raision perhepalveluissa toimii palveluohjaaja, jonka tehtäviä ovat lapsiperheiden kokonaistilanteen arviointi sekä erilaisten tukitoimien suunnittelu ja alkuvaiheen toteutus yhdessä muiden toimijoiden kanssa. Palveluohjaaja vastaa osaltaan sosiaalihuoltolain mukaisten palvelutarpeen arviointien ja päätösten tekemisestä, tukitoimien koordinoinnista sekä alkuvaiheen suorasta asiakastyöstä. Työskentely

tapahtuu tiiviissä yhteistyössä perheen ja perustason kanssa. Palveluohjaaja koordinoi lapsiperheiden kotipalvelun palvelusetelijärjestelmää. Palveluohjaajaa voi konsultoida perheiden asioissa tai pyytää mukaan vanhempien tapaamisiin.

Ala- tai yläkoulun oppilaan on mahdollista saada vapaaehtoistyön tai opiskelijaharjoittelijoiden kautta yksilöllistä läksyvalmennusta. Läksyvalmentaja tukee oppilasta läksyihin liittyvissä haasteissa sovitun ajanjakson ajan. Tämä tuki on mahdollista sen mukaan, onko läksyvalmentajia saatavilla. Läksyvalmennusta järjestetään palveluohjaajan kautta.

Lapsiperheiden kotipalvelu

Lapsiperheiden kotipalvelu ja perhetyö ovat sosiaalihuoltolain mukaisia palveluja. Lapsiperheiden kotipalvelu on perheen kotona tehtävää työtä, joka tukee perheen arjessa selviytymistä. Kotipalvelu on tilapäistä apua kodinhoidollisissa tehtävissä ja lastenhoidossa. Kotipalvelua voidaan myöntää avuksi äkillisiin ja akuutteihin elämäntilanteen muutoksiin kuten vauvan syntymä, vanhemman äkillinen sairastuminen tai perhe-elämän kriisitilanteet. Kotipalvelua myönnetään pääsääntöisesti palvelusetelin kautta.

Perhetyö

Perhetyö koostuu sosiaalihuoltolain mukaisesta ennaltaehkäisevästä perhetyöstä ja lastensuojelun tehostetusta perhetyöstä. Perhetyötä voi saada monenlaiseen elämäntilanteeseen. Vauvan syntymä, perheenjäsenen tai lapsen sairaus ovat tilanteita, jotka toisinaan asettavat vanhempien jaksamisen koetukselle. Lapsen käytöspulmissa tai muissa kasvatuksellisissa pulmissa voi olla apua lyhytkestoisesta perhevalmennuksesta. Perhetyö sovitetaan sekä muodoltaan että kestoaltaan aina perheen tarpeisiin, lapsen tilanteen turvaaminen on etusijalla. Perhetyötä järjestetään sosiaalityöntekijän tai ohjaajan kautta.

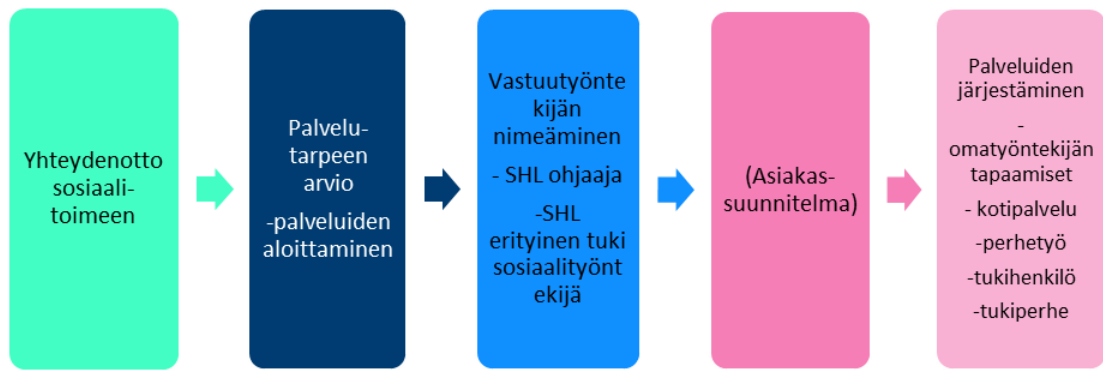
Perheneuvola

Vanhemmat voivat perheneuvolasta saada tukea ja keskusteluapua vanhempana olemiseen esim. lapsen kehitykseen ja vanhempana jaksamiseen liittyvissä asioissa. Perheneuvolaan voi olla yhteydessä myös lapsen tai nuoren oireilun vuoksi, mikä näkyy vaikeuksina kotona, esikoulussa, koulussa, tai kaverisuhteissa. Oireilu voi olla esim. uhmaa, aggressiivista tai epäsosiaalista käyttäytymistä, pelkoja tai fyysisiä oireita. Perheneuvolaan voi myös hakeutua, jos vanhemmilla on keskinäisiä ongelmia esim. parisuhteeseen, eroon tai erovanhemmuuteen liittyen tai perhettä on kohdannut muu kriisi esim. kuolema, vakava sairaus tai työttömyys. Perheneuvolaan ei tarvita lähetettä.

Lastensuojelun päivystys- ja arviointiyksikkö

Lastensuojelun päivystys- ja arviointiyksikössä otetaan virka-aikana vastaan kaikki lastensuojeluilmoitukset, ennakkolliset lastensuojeluilmoitukset sekä palvelutarpeen arviointipyynnöt. Tämän jälkeen tehdään sosiaalihuoltolain mukainen palvelutarpeen arviointi, jonka yhteydessä selvitetään lastensuojelun tarve, arvioidaan kiireellisen avun tarpeen tilanteet sekä ohjataan tarvittaessa eteenpäin palveluiden piiriin. Asiakkaat tai viranomaiset voivat konsultoida arviointiyksikön työntekijöitä sosiaalihoitoa ja lastensuojelua koskevissa asioissa.

p. 044 797 1457

Virka-aikapäivystyksen jälkeen ja viikonloppuisin yhteys seudulliseen sosiaalipäivystykseen p. **02 262 6003**.

Lapsiperheiden sosiaalityö ja lastensuojelu

Lapsiperheiden sosiaalityöhön voi ottaa yhteyttä, kun tarvitsee apua esimerkiksi vanhemmuuden tukemiseen, lapsiperheen arjessa selviytymiseen, lapsen kasvun ja kehityksen tukemiseen ja perheen vuorovaikutussuhteisiin. Lapsiperheiden sosiaalityöntekijät kartoittavat perheen tuen tarpeen yhdessä perheen kanssa. Tarvittaessa tehdään perheen suostumuksella yhteistyötä lapsen muun lähiverkoston kanssa (neuvola, päivähoido tai koulu jne.).

Perheelle tarjottava tuki voi olla sosiaalihuollon asiakkuuden perusteella esim. ohjaus ja neuvonta, tukihenkilön tai tukiperheen järjestäminen, kotiin järjestettävä perhetyö, lapsiperheiden kotipalvelu, koulunkäynnin tukeminen, vertaisryhmätoiminta, asumiseen liittyvät tukitoimet, lapsen harrastustoiminnan tukeminen tai taloudellinen tuki. Vain lastensuojelun asiakkuuden perusteella tarjottava tuki voi olla tehostettu perhetyö, perhekuntoutus tai lapsen sijoittaminen kodin ulkopuolelle.

Pyydä apua! -nappi

Raision kaupungin nettisivuilla on Pyydä apua! -nappi, joka on lapsiperheille suunnattu matalan kynnyksen sähköinen palvelukanava. Sitä painamalla kuka tahansa voi pyytää apua, palvelua tai jättää yhteydenottopyynnön. Yhteydenotto on viimeistään seuraavana arkipäivänä.

www.raisio.fi/fi/pyydaapua

2.1.6. Kehitysneuvola

Kehitysneuvola on tarkoitettu alle kouluikäisille lapsille, joiden kehityksestä ja oppimisesta herää huolta kotona, neuvolassa tai varhaiskasvatuksessa. Kehitysneuvolassa toimii monialainen tiimi.

Kehitysneuvolan asiakkaaksi ohjaututaan neuvolan, varhaiskasvatuksen erityisopettajien tai muiden erityistyöntekijöiden lähetteellä, kun on tarve selvittää lapsen kehitykseen liittyviä ongelmia.

Kun kehitysneuvolassa asiointi päättyy, tehdään tarvittaessa siirto potilasjärjestelmän kautta kouluterveydenhuoltoon esim. kuntoutussuunnitelman päivittämiseksi.

Lääkinnällinen kuntoutus

Suomen lastenneurologinen yhdistys on laatinut suosituksen: lapsen ja nuoren hyvä kuntoutus. Kuntoutuksen tulee perustua saatavilla olevaan tieteelliseen näyttöön ja /tai valtakunnallisiin hyvän kuntoutuksen käytäntöihin. Kuntoutuksen yleisissä tavoitteissa korostetaan kasvun, kehityspolun ja minäkuvan tukemista sekä osallisuutta elämäntilanteisiin lapsen/nuoren näkökulmasta ICF viitekehyksen mukaisesti. Kuntoutuksen tulee aina nivoutua lapsen arjen ympäristöihin. Lapsen kuntoutuminen tulisi nähdä ensisijaisesti arkeen integroituneena jatkuvana toimintana. Kuntoutuksen vaikuttavuudessa keskeistä on lapsen lähiaikuisten eli vanhempien, päivähoiton ja koulun henkilökunnan neuvonta ja ohjaus.

Erilaisten terapioiden pääpaino tulee olla alle kouluikäisissä lapsissa. Koulun alkaessa kuntoutuksen pääpainon tulee vähitellen siirtyä lääkitästä kuntoutuksesta koulun antamalle opetukselliselle kuntoutukselle ja erilaisille vapaa-ajan toiminnoille. Yksilöllisten kuntoutustoimenpiteiden sisällössä ja toteutuksessa on huomioitava niin lääkitästä kuin pedagogisen kuntoutuksen tavoitteet. Nuorten kuntoutumisessa korostuvat erityisesti itsenäistymiseen ja aktiiviseen osallistumiseen suuntaavat tavoitteet.

2.1.7. Puhe-, fysio- ja toimintaterapeutit

Terapeuteille ohjaututaan pääasiassa terveydenhoitajan tai lääkärin läheteellä. Alle kouluikäiset voivat ohjautua puhe- ja toimintaterapiaan myös varhaiskasvatuksen kautta. Lähettämisessä noudatetaan Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin kuntien toimintaperiaatteita ja kriteerejä. Lisätietoja www.raisio.fi / Terveyspalvelut/Kuntoutuspalvelut.

Puheterapian tavoitteena on tukea lapsen osallistumista ja kommunikointia jokapäiväisessä elämässä. Puheterapiassa lähiympäristön ohjaamisella on tärkeä rooli. Tarvittaessa lasta, perhettä ja lähiympäristöä ohjataan käyttämään puhetta tukevia ja tai korvaavia kommunikaatiokeinoja. Puheterapiassa kouluikäisten lasten kuntoutuksessa pääpaino siirtyy koulun erityisopetukselle.

Fysioterapian tavoitteena on tukea lasta saavuttamaan paras mahdollinen liikkumis- ja toimintakyky joko itsenäisesti tai apuvälineiden avulla. Tavoitteena on harjoiteltavien taitojen siirtyminen päivittäiseen elämään kannustamalla lasta /nuorta omatoimiseen harjoitteluun ja tekemällä yhteistyötä perheen ja lähiverkoston kanssa.

Toimintaterapian tavoitteena on lapsen / nuoren ikätasoinen osallistuminen ja suoriutuminen arjessa ja itselle merkityksellisissä toiminnoissa. Lähiaikuisten ohjaus kotona, varhaiskasvatuksessa ja koulussa on tärkeää taitojen siirtymiseksi arkeen. Kouluikäiset ohjautuvat ensisijaisesti kouluterveydenhuoltoon, josta moniammatillisen arvioinnin perusteella voidaan tehdä lähete toimintaterapeutille.

2.1.8. Nuorisotyöntekijä

Nuorisotyön tavoitteena on tukea lapsen ja nuoren kasvua ja kehitystä sekä tarjota mielekästä tekemistä vapaa-ajalle.

Perusnuorisotyö

Nuorisotiloissa, leiri- ja retkitoiminnassa ja jalkautuvassa nuorisotyössä, työntekijä

kohtaa nuoren hänen luonnollisessa toimintaympäristössään. Näissä kohtaamisissa nuorisotyöntekijä saa realistisen kuvan nuoren mielialasta ja elämäntilanteesta. Perusnuorisotyön piiriin kuuluvat pääsääntöisesti 7 – 17-vuotiaat lapset ja nuoret.

Kohdennettu nuorisotyö

Toimintamuodot kohdennetussa nuorisotyössä ovat pienryhmätoiminta mm. lady- ja herrasmieskerhot ja yksilötyö, yhden lapsen tai nuoren ja hänen perheensä kanssa tehtävä työ. Kohdennettu nuorisotyö on parhaimmillaan yhteistyötä eri toimijoiden sekä perheiden kanssa.

Lapsi tai nuori ohjautuu toimintaan monialaisen yhteistyöverkoston kautta. Lapset ja nuoret sekä huoltajat ovat yhteydessä nuorisotyöntekijään toki myös suoraan.

Erityisnuorisotyöntekijä toimii kohdennetun nuorisotyön yhteyshenkilönä.

Etsivä nuorisotyö

Etsivä nuorisotyö on 15-29-vuotiaille suunnattu palvelu, josta nuori saa apua mm. tulevaisuudensuunnitteluun, nivelvaiheen opintoihin ja haastaviin elämäntilanteisiin.

Palvelu on nuorelle maksutonta ja vapaaehtoista.

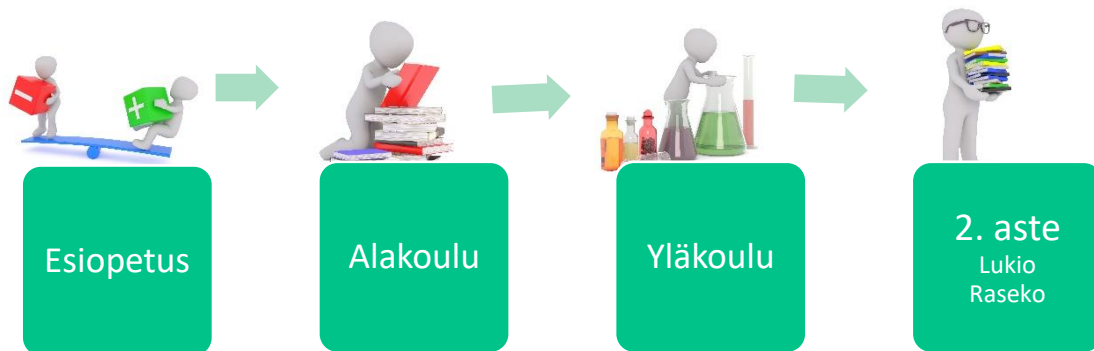
2.1.9. Tulkit

Maahanmuuttajat saavat tulkkipalveluita, jos suomen kieli ei vielä riitä asiointiin. Raision kaupunki hankkii tulkkipalvelut mm. Turun seudun tulkkikeskuksesta ja Raision tulkkipalvelusta.

Aina tarvittaessa huoltajien kanssa käytävissä keskusteluissa käytetään tulkkia, jolla varmistetaan molemminpuolinen ymmärrys.

Monilaisessa yksilökohtaisessa oppilashuoltoryhmässä (MAR) tarvitaan aina opiskelija ja huoltajan lupa tulkin läsnäoloon.

3. Nivelvaiheet

Tiedonsiirto siirtymä- ja nivelvaiheissa

Opiskeluhuollon palvelujen ”siirtopalaverit” nivelvaiheissa sellaisten tulevien koululaisten ja heidän perheidensä kanssa, joiden kohdalla se on pedagogisten asioiden vuoksi tarpeen (koulupsykologi) tai sosiaalisten haasteiden vuoksi suotavaa (koulukuraattori). Tiedonsiirto tapahtuu aina lapsen huoltajan luvalla.

Ala- ja yläkoulun nivelvaiheissa tiedonsiirrosta huolehditaan, mikäli oppilaan etu sitä edellyttää. Tietoa siirretään työntekijöiden välillä oppilaan ja hänen huoltajansa luvalla.

Siirryttäessä perusopetuksesta toisen asteen koulutukseen, voidaan huoltajan ja opiskelijan luvalla tietoa siirtää opiskelijan edun mukaisesti.

Kun lupaa tiedonsiirtämiseen kysytään, on tarkennettava

- mitä tietoa siirretään
- kenelle tietoa siirretään.

4. Liitteet

4.1. Yhteisöllisen oppilashuollon vuosikello

Esiopetuksen yhteisöllisen oppilashuollon vuosikello

ELO-SYYSKUU	<ul style="list-style-type: none">✚ Käydään läpi eri toimijoiden roolit opiskeluhollossa, yhteiset lait, toimintaa ohjaavat suunnitelmat ja käytännöt → yksikkökohtainen suunnitelma on koko Raision esiopetuksen yhteinen. Tähän suunnitelmaan kirjataan oppilashuoltoryhmien jäsenet ja mahdolliset yksikkökohtaiset asiat.✚ Opiskeluhoitotyön suunnittelu (yksikkö- tai aluekohtainen), tavoitteet ja toimenpiteet (mm. opiskeluhoitosuunnitelma)✚ Ryhmytysprosessin aloittaminen, jatkuu koko vuoden✚ Huoltajien ja lasten osallistamisen suunnittelu
MARRASKUU	<ul style="list-style-type: none">✚ Opiskeluhoitosuunnitelman toteutuminen ja seuranta✚ Ajankohtaisen ilmiöiden käsittely
TAMMI- HELMIKUU	<ul style="list-style-type: none">✚ Suunnitelma esioppilaiden nivelvaiheesta alkuopetuksen kanssa, lähikoulun kanssa yhteinen
HUHTIKUU	<ul style="list-style-type: none">✚ Esiopetusvuoden arviointi, yhteistyön ja monialaisuuden näkökulma✚ Opiskeluhoollon arviointi, yhteisöllisen ja yksilöllisen opiskeluhoollon toimivuus asetettuihin tavoitteisiin nähden

4.2. Oppilas- ja opiskelijahuollon esitteet oppilaille ja huoltajille

Liitetään valmistuvat ja ajantasaiset esitteet

Lähteet

Monialainen opiskeluhoolto ja sen johtaminen. THL. Opas 36. (2015). Marja-Leena Perälä, Marke Hietanen-Peltola, Nina Halme, Outi Kanste, Marjaana Pelkonen, Heidi Peltonen, Taina Huurre, Jussi Pihkala, Pia-Liisa Heiliö